Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 67 (17190) | 1986 оной мартын 19, среда | Сэн 3 мүн.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ЗОХЁОХЫ ЭДЭБХИ

...эй XXVII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодо... бэелүүлхэ эрилтын табигдаад байһан мүноо үедэ ...ые болон агропромышленна нэгэдэлэй бусад һал...ые хурдан түргэноор, ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөжэ, ...Эдэ хоолой программа сүм дүүргэхын тула олон ...мэргэжэлтэднай зохёохы эдэбхиеэ улам бадаруулжа, ...шадабариа элсүүлэн ажаллаха байнхай. Ушарынь хадаа ...эмхидхэлшын, зохёохы эдэбхитэй мэргэжэлтэнэй ажал...ээрта — бригада, участок, ажахыда адууһа малай ...ээ, ургамалнуудай ургаса заабол эрид дээшэлхэ, ...нь хурдан түргэноор хүгжөөгдэдэг гээшэ. Эгээл ...партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горба...КПСС-эй XXVII съездэ партиин ЦК-гай Политическэ ...хэдээ, «Мүноо эдэбхитэйгээр, үндэр ехэ мэргэжэл...тэйгээр, зохёохы ёһоор хүдэлжэ шадаха хүнүүд ху...дэ хэзээ хэзээнэйхиһээ хэрэгтэй» гэжэ тодорхойлоо байна.

...гдаһан хүдэлмэридөө онсо харюусалгатайгаар, эдэб...тэйгээр, бүхы бэлиг шадабариа гарган ажалладаг аг...д, зоотехнигүүд, инженернүүд, экономистнууд болон ...ин бусад технолог, эмхидхэлшэд республика дотор ...олон ажаллана. Жэшээлбэл, Баргажанай районой ...колхозой ахамад агроном Дугар Баторовой хүтэлбэ...механизаторнууд һүүлэй жэлнүүдтэ ороохо тарьяа...тай баян ургаса хуряана. Залуу мэргэжэлтэ үһа...гүй, мүн һалхинда үлеэлгэжэ муудаһан хүрьһэтэй Хүн...нанда зональна гурим шадамаргаар хэрэглэжэ, се...нэбтэрүүлһэнэй ашаар ороохото ургамалнуудай ур...дээшэлүүлжэ шадаа. Дурсагдагша ажахын механи...үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан, үрэжэлтэй паар «Бурятская-79» сортын шэниисэ тарижа, баян ургаса ...жалдаа эрдэмэй туйлалтануудые, түрүү арга, дүй дүр...ргэноор нэбтэрүүлһэнэй ашаар жэл бүхэндэ хохидол ...гүй ган гасуурай бэрхэшээлые дабажа гараһан энэ ...коллектив мүноо хабарайнгаа тарилгада эрхим һай...лаһэнэ.

...ын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой дирек...инженер-механик мэргэжэлтэй В. Г. Жалсанов үйлэдбэ...участок бүхэндэ түрүү онол арга, эрдэмэй туйлалта...ргэноор хэрэглэхын түлөө горитой оролдолго гарга...нгээ адууһа малда һайн шанартай үбһэ тэжээл бэ...абахын тула олон зүйлэй арга хэрэглэһэн байха. Тии...жэлэй эхээр эхэ хонидойнгоо байрануудта нарай ...байха таһалга-хаамагуудые газарһаа дээрэхэнэ, заб...шалатайгаар түхеэрээ. Электрокалорифераар дулаан ...дороһоонь үлеэлгэхэдэнь, нарай нюсэгэн хурьгад хүй...жа, гэдэһэ доторой үбшэндэ нэрбэгдэхэеэ болёо.

...малай үүлтэр һайжаруулһанай ашаар һү шэмэтэй ...олошоруулжа, үнеэн бүхэнһөө жэлдээ дунда зэргээр ...килограммһаа дээшэ һү һаадаг фермэнүүд жэл бү...олошорно. Мүн хонин бүриһөө хурьга абажа, нооһо ...айшалдаг ажахынууд захаһаа бии. Энэмнай зохёохы ...бадарган, бэлиг шадабариа элсүүлэн ажалладаг эр...зоотехнигүүдэй туйлаһан амжалта гээшэ. Даалгагда...гүнзэгы һайнаар мэдэхэ бэлигтэй, эрдэм-техникын ...нуудые үйлэдбэридөө зохёохы шадабаритайгаар нэб...жэ, хүгсэн бэшэ энэ хүдэлмэридөө поли болон фермэ...хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулжа шададаг мэргэ...республикымнай колхоз, совхоз бүхэндэ, хүдөө ажа...бусад предприяти, нэгэдэлнүүдтэ бии гээшэ. Эдэнэрэй ...амжалтын дүнгүүд, түрүү онол арганиудынь олоной ...бүри болохо, партиин XXVII съездын түүхэтэ шиидхэбэ...ые бэелүүлгэдэ туһалха зэргэтэй.

...эдэбхитэй мэргэжэлтэд эрдэмтэй саг ур...харилсаа холбоотой, ооһэдөө һурахаһаа гадна бу...һургана. Тобшолбол, эдэнэрнай ажаллажа байһан ...һаалишад, ухэршэд, хонишод болон механи...дунда хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр ...түрүү технологи хэрэглэхэ талаар тусхай хэ...нүүдые үнгэргэжэ, эрдэм мэдэсыень дээшэлүүлнэ. ...мэргэжэлтэд хүн бүхэнэй даалгагдаһан ажалайн ...нюусые табан хургандал мэтэ мэдэхэ болоходонь ...эрэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар үйлэдбэри улам ашаг үрэ...тэй болохо, эрдэм-техникын туйлалтануудые хурдан түргэ...нэбтэрүүлхэ найдамтай, бата бэхи түшэг түлгуури ...бологдана гээшэ.

...үүлэй жэлнүүдтэ республикымнай хүдөө ажахы болон ...промышленна нэгэдэлэй бусад һалбаринуудта асари ...ниидээнэй эд хэрэгсэлнүүд абтана. Мүноо колхоз, сов...болон хүдөө ажахын бусад предприяти, нэгэдэлнүүд ...эшэй орёо оньһон машина, техникээр, минеральна ...түүлгэнүүдээр, элдэб зүйлэй препарадуудаар, оньһон ...хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай гээшэ. Тиин ...фермэнүүдэй технологууд эдэ бүгэдэеэ ашаг үрэтэй ...хэрэглэхэ гэхэ гү, али ашыень түргэн харюулхын тула ...техникын туйлалтануудые үргэноор нэбтэрүүлхэ бо...но.

...нэй дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, республикымнай ...колхоз, совхозууд газар тарьяалангай, адууһа малай ...ашые дээшэлүүлхэ талаар һайн дүнгүүдые туйлажа ша...Ушарынь хадаа, эндэ ажалладаг мэргэжэлтэд хүн зоной ...һайнаар эмхидхэхэ, тэдэниие хүмүүжүүлхэ, һур... мүн үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ шадабариа ...шадаагүй гэжэ хэлэлтэй. Шадамар бэрхэ техно...үйлэдбэрие эмхидхэгшэ, эрдэм-техникын туйлалта...хурдан түргэноор хүгжөөхэ ёһотой тэмсэлшэн бай...тай зарим агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна ...экономистнууд, инженернүүднай даалгагдаһан ажал ...зүбөөр эмхидхэжэ шадангүй, элдэб тоо, мэдээнүүдые ...ха, саарһа дансадаа «дарагдашана». Гол ажалһаа ...жа, гээгдэлдэ ороһон зарим мэргэжэлтэд бүхы гэм ...сагай уларилда «тохожорхидог» закшалтай.

Мүноо үедэ хүдөө ажахымнай һалбари бүхэн гол түлэб ...техникын шэнэ туйлалтануудта түшэглэнхэй гээшэ. ...мэргэжэлтэн бүхэн шэнэ, түрүү онол арга саг ...элирүүлжэ, ажахыдаа түргэн болзорто нэбтэрүүл...хүдэлмэридөө бүхы коллективээ хабаадуулха гэхэ ...эдэбхи үүсхэлтэй, онсо шадабаритай байха зэргэтэй.

Республикымнай ажахынуудта залуу мэргэжэлтэд жэл бү...олошорно. Колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын пред...нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд институт, техникум ...һэнэй һүүлээр ажаллахаяа ерэһэн залуу мэргэжэл...түрүүшын ээлжээндэ гэр байраар хангаха, тэдэнэртэ ...тааламжатай эрхэ нүхэсэл байгуулха уялгатай. Тии...партийна, профсоюзай болон комсомолой организаци...ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу мэргэжэлтэдые ...хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриеэ һайнаар ябуулжа, али бо...туһаламжа үзүүлхэ болоно. Тобшолбол, мэргэжэлтэн ...үйлэдбэри хүтэлбэрилхеэр һургаха гээшэ бүхы ...коллективэй нангин уялга мүн.

Мүноо колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын предприяти, ...нэгэдэлнүүдэй мэргэжэлтэдэй урда асари ехэ, харюусалга...зорилгонууд хараалагданхай. Нэн түрүүлэн малайнгаа ...үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, түл түрэсээ гарза хо...гүй ногоон дээрэ гаргаха, мүн байгша сагдо тог...тай баян ургаса ургуулхаар хабарайнгаа тарилгада ...һайнаар бэлдэхэһээ гадна арбан хоёрдохи табан жэл...газарай гектар бүхэнэй, адууһа мал бүхэнэй ашаг шэмые ...дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл элирүүлжэ тодорхойлхо ...бшуу. Эндэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэн бүхэн зо...эдэбхеэ, бэлиг шадабариа хүсэд дүүрэнээр гарга...харуулха зэргэтэй.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭРШЭЕЭ ҺУЛАДХАНГҮЙ

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай олон түрүү хүдэлмэришэд съездын үедэ һайн һайхан үүсхэлнүүдые гаргажа, мүнөө эршээ һуладхангүй үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргана. П. Ф. Козулинагай хүтэлбэрилдэг нооһо илгагшадай бригадын коллектив үйлэдбэрилдэг продукциингаа шанарые түсэбөөр хараалагдаһанһаа 4 процент дээшэлүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа һэн. Энэ бригадын гаргаһан үүсхэлые олон коллективүүд дэмжэжэ, мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа бэлэй. А. П. Обсорова, А. М. Шишкина, С. Я. Козулина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай хүдэлмэришэд эршэтэй шангаар хүдэлжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ.

Л. Д. Дампиловагай ударидадаг бригадада гансал эхэнэрнүүд ажалладаг юм. Тэдэнэр амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулха гэжэ шиидээд, хүдэлжэ олоһон 440 түхэриг Эб найрамдалай совет жасада дамжуулаа.

Бүд нэхэлгын үйлэдбэриин Ю. А. Александровагай ударидадаг бригада съездын үедэ эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ гэһэн үүсхэл гаргажа, зорилгондоо хүрэжэ шадаа. Мүнөөшье тус бригадын гэшүүд халаанайнгаа даабарие 108 процент дүүргэнэ. Тиигэжэ мартын эхинһээ түсэбһөө гадуур 640 килограмм утаһа ээрээ. Залуу басагад А. Матвеева, Я. Сороковикова, Е. Перелыгина гэгшэд халаан бүриингөө даабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

З. ВАСИЛЬЕВА,
комбинадай социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Сэлэнгын райондо мүндэлһэн һайн һайхан үүсхэлнүүдэй олонхиие Гусиноозерскын ГРЭС-эй энергетигүүд гаргаһан юм. Тэдэнэр КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаар үүсхэл гаргажа, районой предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эхи табиһан байна.

Станциин коллектив съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбтэ нэмээжэ, 61,2 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаа бшуу. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 процентээр нэмэлтэ болгон дээшэлүүлэгдээ. Мүн 147,3 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Съездын хүдэлмэриеэ эхилһэн үдэр эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрээ. Тус мүрысөөндэ станциин цех, халаан бүхэнэй коллективүүд оролсожо, габшагайгаар ажаллана. В. В. Лаштабегэй хүтэлбэрилдэг дулаанай элшэ хүсэ автоматикын аргаар хэмжэлгын цехэй, мастер Г. Е. Воробьевой ударидадаг заһабарилгын участогай коллективүүд үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

С. ДАМДИНОВ.

Барилгын талмай дээрэ

МЭРГЭЖЭЛДЭ ДУРШЭН ХҮДЭЛХЭДЭ

Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхайн барилгын талмай дээгүүр 13 хүн алхална. 13 хүн — бүхэли бригада. Эдэнэй нэгые — комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Баярма Очировае түрүүлэн обёорнобди. Хэзээдэшье хүхюутэй, нюдэндөө согтой комсомол басаган бүри багаһаа үетэн нүхэд соогһоо ажалда дуратай, үсэд шанга зангаараа илгардаг бэлэй. Дунда һургуулияа дүүргэһэнэй удаа энэ ехэ барилга дээрэ ажалайнгаа намтарые эхилбэ.

Мүнөө бригадын гэшүүд партиин съездын документнүүдые анхаралтайгаар шудалжа байнхай. СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй газетэнүүдтэ толилогдоходо, дотор хуудаһыень һэхэжэ, «Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан табилга, союзна республиканудай ажахын хүгжэлтэ» гэһэн хэһэгые сэг дары анхараа һэн. «Түгнын нүүрһэнэй уурхайн барилга үргэдхэхэ» гэһэн мүрнүүд залуу барилгашадай сэдьхэлдэ оролдосото ажалай ульһа һэргээгээ.

Ороной хүгжэлтэдэ тон шухаг барилгануудай нэгэн дээрэ хүдэлнэбди гэжэ ойлгожо байгаад, һали-һули ажаллажа болохогүй гэжэ Б. Очировагай ударидадаг бригадынхид гүйсэд мэдэрдэг юм. Тиимэһээл нүхэр М. С. Горбачевой съездын түгэсхэлдэ хэлэһэн үгые бултадаа сугларaад уншажа байхадаа, «Унжагайрха, ёһын тэдысэ, хайша хэрэг хүдэлхэ ябадалые эсэслэн зайсуулха» гэһэн үгэнүүд тушаа тогтожо, коллективээнгээ хүдэлмэрие шүүмжэлхы ёһоор хаража үзөө. «Түргэнөөр, һайн шанартайгаар барилгаяа ябуулха ёһотойбди» гэжэ штукатур-шэрдэгшэд хоорондоо шиидээ.

216 һууритай хамтын байрын дотоодо талые болбосон түхэлтэй болгожо, шэмэглэн гоёожо байһан басагадай шуран түргэнөөр хүдэлхыень харахада урматай. Баярма Очировагай жэшээгээр Хүсөөтэһөө барилгада хүдэлхөөр ерэһэн З. Ринчинова, С. Дамдинова, О. Эрдынеева, Б. Цыренова, С. Самбуева, Ц. Эрдынеева гэгшэд жэлһээ үлүүтэйхэн сагта суг хүдэлхэ зуураа эбтэй эетэй коллектив байгуулжа шадаа. Эхинһээнь хэһэн хүдэлмэриень дүтэрхыгөөр тоолоо һаа, 10 мянган шахуу дүрбэлжэн метр ханада обой-саарһан няагдаһан, 5 мянган шахуу дүрбэлжэн метр ханада штукатур-шэрдэлгын хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Түрүүшын алхамууд бэрхэтэйл һэн. Илангаяа барилгын хүдэлмэридэ дадаха гээшэ амар бэшэ ха юм. Зарим залуушуул нэгэ хэды хүдэлөөд, ядалдаад, гаража ошодог байгаа. Харин Б. Очировагай бригадир болоһон хойно ерэһэн басагадай нэгэниинь шье «һанаандамни таарамжагүй ажал» гээгүй, хуби заяагаа Түгнэдэхи барилгатай холбохо гэһэн шиидхэбэриһээ тунхаряагүй юм.

— Нэгэ бүлэ мэтэ эбтэйгээр ажаллана бди,— гэжэ Баярмагай хэлэһыень тодоор һананаб.

Хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлгэдэ коллективэй нүлөөе зүбөөр хэрэглэхэ, гэхэ зуураа бригадирай үүргэ дүүргэхэдээ, хүнүүдтэй хэлэсэ ойлголсожо, эрилтээ табижа шадаха гээшэ шухала юм.

— Баярма, бусад бригадануудта хүдэлжэ шадаагүй гэхэ гү, али «багтажа ядаһан» хүнүүдые танда эльгээдэг гэжэ дуулааб. Нээрээ гү?— гэжэ асуухадамнай, иигэжэ харюусаа һэн:

— Зүб лэ даа. Жэшээлхэдэ, Настя Батомункуева хоёр бригадые һэлгэһэн юм. Табельщицааршье хүдэлөө. Теэд һанаандань яашье таараагүй. Манда ерээд, һайнаар ажаллана, 3-дахи разрядай штукатур-шэрдэгшэ болоо. Мүнөө обой-саарһа ханада няаха хүдэлмэриин технологическа онол аргануудые шудалжа байнхай.

Партиин XXVII съездын делегат, Белгородско областиин колхозой түрүүлэгшэ В. Я. Горин съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: «Ажалша коллектив бүхэндэ шэнэдхэн хубилгалгын үйлэ хэрэгэй бэелүүлэгдэхэ байһанда этигэн найданабди».

Шэнээр ажалдаа хандалгын эрилтээр бүхы хэрэгүүдээ эрхилхэ эрмэлзэлтэй эдэ залуушуулай хүсэниинь, хүсэлынь ехэ. Барилгашанай ажалда бата найдамтайгаар дадажа, комсомол зоригжолтойгоор ажаллажа байһан энэ бригадые Түгнэдэхи барилгые үргэдхэхэ хүсэнүүдэй нэгэн мүн гэжэ нэрлэмээр.

Н. БОЛОНЕВ,
Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхайн барилгын начальнигай орлогшо.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ШЭНЭҺЭН ТОЛГОЙН ҮБЭРТЭ

Босориин оройһоо уруудан тооһорһон үглөөнэй жабар нэранай гараха үеэр бүри шангадажа, бүтүүрэн сайрана. Энэ газар «Шэнэһэн Толгой» гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй хаш. Үнэхөөрөөшье, оройгоороо багахан шэнэһэ, хүһаар шэмэглэгдэнхэй ёһотойл толгой гэхээр гүбээгэй эбэртэ Бальжинима Базархандаевич Жамбаловай хонидой отара түбхинэнхэй.

— Һолоомогүй болоод байнабди. Хэзээ асарха юм?— гээд Бальжинима Базархандаевич хонидтоо үбһэ үгэжэ дүүргээд, асаяа түшүүлхэ зуураа, бидэнтэй суг ябаһан колхозой ахамад экономист Дамби Дагбаевич Дамдиновта хандаба.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ хура бороотой байжа, эндэхи сабшалан, тарьяалан үертэ абтаһан байха юм. Тиимэһээ үнгэрһэн жэлдэ һолоомон тон бага байгаа. Гэбэшье үбһэн хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр нөөсэлэгдэһэн байна. Шанарынь муушаг.

— Хурьган хэр абтаа гээшэб?

— Хониднай гол түлэб хурьгалжа дүүрэнтэжэ байна. Мүнөө дүрбэн зуугаад хонид хурьгаланхай. Хурьгадшье һайнаар, ухэл гарзада оруулагдангүй абтана. Урда үдэрнүүдтэ үдэртөө 30—40 хурьга абажа байгаабди. Харин мүнөө нэгэ бага намхараад байна. Гэбэшье үшөө зуугаад хонин түрэхэ,— гээд ахалагша хонишон тиихэдэ мэдүүлээ һэн.

Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой хонишодой дүй дүршэлөөр эндэ хурьгадай доро хуурай байхын тула һургаагаар хэгдэһэн шалатай тусхай таһалгануудые хэнхэй.

— Энэ шэнэ арга ямар гээшэб?— гээд асуубабди.

— Манай байра яһала хуурай юм. Гэбэшье ниимэ шала дээрэ байһан хурьгад урданайхиһаа нилээд һайнууд хаш гээд адаглахаар. Иимэ таһалгануудые манай колхозой эхэ хонидой бүхы отарануудта хэнхэй. Һайн лэ юумэн гэжэ һананаб. Хурьгадай доро һолоомо, хохиршье дэбдиһэнэй оройдоо хэрэггүй. Дороһоонь дулаан. Юрэдөөл, мүнөө гараһан хурьгаднай үбшэ хабшандашье дайрагдаагүй, яһала һайнаар томо болгогдожо байна,—гээд ахалагша хонишон хэлэбэ.

Бальжинима Жамбаловые үнинэй, дүй дүршэлтэйшье хонишон гэхээр бэшэ ааб даа. Гэбэшье жэл ошохо бүри энэ мэргэжэлэй оньһые оложо, «нюусыень» тайлбарилжа байнхай. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ ажахыда тэжээлэй талаар нилээд бэрхэшээлнүүд ушараһан байна. Тиимэһээ хонишодой хүдэлмэридэ энэ нилээд нүлөөлһэн байха юм.

— Малшадаймнай дунда коммунистнууд үсөөн юм. Тиимэһээ үйлэдбэриингөө энэ шухала участогые партийна нүлөөгөөр хангахын тула коммунистнуудые малшадаар хүдэлхыень эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри абаһан байгаабди. Тиигэжэл Бальжинимада хонишон болохыень дурадхаһан байнабди. Урдань тэрэ хүсэ ехэтэй, томо К-700 түхэлэй тракторта муу бэшээр хүдэлжэ ябаа. Энэ трактор жолоодохын тула тусхай һургуули гараха хэрэгтэй. Тиигэбэ ябабашье һаань, тэрэниие энэ харюусалгатай хүдэлмэриһөөнь сүлөөлжэ, хонишон болгоһон байнабди. Ажалша бэрхэ хүнүүд, амжалта туйлахал байха,— гээд «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Б-Н. Ж. Жамбалов хөөрэбэ.

— Бидэ коммунистнууд, партиин зааһан тээшэ ябаха уялгатай зон ха юмбибди. «Ажалдаа, үдэр бүриингөө ажабайдалда — хаа хаанагүй бидэ, коммунистнуудые жэшээ болгон хаража байдаг. «Зүб, энэ ёһотойл коммунист» — гэжэ ажалша хүнэй хэлэхээр ажаһууха, хүдэлхэ хэрэгтэй» — гээд КПСС-эй Генеральна секретарь М. С. Горбачев партиин XXVII съезд дээрэ хэһэн Политическэ элидхэл соогоо хэлээ. Энэ тон зүб. Иимэээр ажаллахые, ажаһуухые оролдохобди. Хонишоноор хүдэлхые дурадхахадань балайшье гайхаагүй һэм. Эхэ, эсэгэм бүхы наһаараа хонишоноор ажаллаһан юм. Тиимэһээ бишье баһал бага зэргэ дүршэлтэй болоһой байгаа бэээб. Ухибүүднай баганууд, тиимэһээ түрүүшын үедэ гэр бүлөөрөө хүдэлжэ шадахагүй байгааб. Харин мүнөө бүлөөрөө отараяа даажа абаабди, — гээд Бальжинима мэдүүлбэ.

Энэ жэлдэ арга боломжоёо гүйсэд һайнаар хаража, шалгажа үзөөд, залуу коммунист үндэр социалис уялга абанхай. Мүнөө үедэ тэрэ түрэһэн эхэ хонин бүриһөө хурьга абаад, харууһалжа байна. Олон хонид эхирлэнхэй. Хурьга абаха энэ харюусалгатай хаһадань механизатор М. Мункуев, барилгашан П. Алексеев гэгшэд туһална. Мүн нүхэрынь Евдокия Баторовна сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг ааб даа.

Юрэдөөл, байра байдалтайнь танилсажа, хуурай, дулаан байрыень, собхорон нэадажа байһан хурьгадыень хараад байхада, ахалагша хонишон, коммунист Бальжинима Базархандаевич Жамбаловай бригадынхид партиингаа ээлжээтэ съездын болоһон энэ жэлдэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлахаар зэһэнхэй.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

Яруунын район.



ЗАЛУУГАЙ ЗОРИГЖОЛ

Арбаад гаран жэлэй саана Сэлэнгын районой Ноёхоной дунда һургуулиин арбадахи класс дүүргэжэ байһан һурагшад түрэл нютагтаа үлэжэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулалсахыень республикын һургуулинуудта һуралсажа байһан үетэндөө хандаа һэн. Тиин өөһэдөө классаараа колхоздоо үлэжэ, олонхинь хонин ажал дээрэ тусхай отарануудые даажа абаад, хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Энэ һайн һайхан үүсхэлыень дүү нүхэдынь дэмжэжэ, жэл бүхэндэ тус дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад хонишодой бригаданудта олоороо хүдэлдэг болонхой. Үнгэрһэншье жэлдэ дунда һургуули дүүргэгшэдэй арбаниинь хоёр бригада боложо таһараад, эхэ хонидой отарануудые даажа абаха хүсэлтэй байһанаа колхозойнгоо комсомолой комитедтэ мэдүүлээ һэн. Залуушуулай энэ шиидхэбэрие XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком, профсоюзай, комсомолой комитедүүд анхаралтайгаар хаража үзөөд, комсомол-залуушуулай хонишодой үшөө хоёр бригада эмхидхэжэ, залуу халаанда даалгаһан юм. Тиин комсомол басагад Долгорма Бадмаева, Сэсэг Батуева гэгшэд хонишодой бригадые үнгэрһэн жэлэй июль һарада даажа абаһан байна.

Эжыгээ дахажа хонин ажалда нилээд дүйтэй болоһон Долгормагай даадаг бригадада Света Мункуева, Мэдэгма Санжиева, Даша Хэшэгтуев, Аюша Лхасарунов гэгшэд ажаллана.

Сэсэг Батуевагай бригадада Рэгзэма Дабажалсанова, Туяна Цыденова, Вячеслав Чабдаков, Вячеслав Чойнжуров хүдэлнэ.

Залуушуулай даажа абаһан отара бүхэндэ 624 эхэ хонин тоологдодог.

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын, хурьгадые олоор абажа түлжүүлхын түлөө залуу хонишод оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ. Тэдэнэр зунай, намарай үедэ малаа һайнаар таргалуулжа шадаа. Аха нүхэдэйнгөө—хонишод, Гүрэнэй шангай лауреат Д. Д. Будаевагай, Ленинэй орденой кавалер Ж. Б. Санжиевай, А. Г. Юстуровай болон бусадай дүй дүршэлые халан абажа, ажалдаа хэрэглэхын тула басагад, хүбүүд ходо оролдожо байдаг.

Үзэсхэлэн һайхан Согоото гэжэ газарта залуушуулай даажа абаһан отаранууд байрладаг юм. Эндэ хүбүүд, басагадай эдэбхитэй һайнаар, ажалай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула колхозой правлени, партком, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй зүгһөө хэмжээнүүд абтанхай. Залуушуулай байха шэнэ уужам һаруул гэр баригдаа. Эндэ кухни, улаан булан һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Гэр соо дулаан, сэбэр. Залуушуулай хэрэглэмжэдэ телевизор, холодильник табигдаа. Шэнэ газетэ, журналнууд асарагдажа байдаг.

— Комсомол-залуушуулай бригадада хүдэлжэ байһан хүбүүд, басагад тон оролдосотойгоор ажаллана. Эхэ хонидой хурьгалха тээшэ дүй дүршэлтэй хонишод Н. Ч. Будаевае, Б-Ц. Д. Нохошкуевае һурган-хүмүүжүүлэгшэдээр тус коллективүүдтэ томилоо һэмди. Тэдэнэр залуушуулда һургаал заабари үгэжэ, ажал хүдэлмэриинь эмхидхэлсэдэг юм, — гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Б-М. А. Табутаров хөөрэнэ. — Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгад олоор абтажа байнхай. Малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада малшадтаа саг үргэлжэ хүрэжэ, партиин XXVII съездын материалнуудые тэдэнэй гүнзэгыгөөр шудалха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэйбди. Комсомол-залуушуулай бригаданудай гэшүүдэй харууһалжа байһ[ан] отаранууд дээрэ 100 эхэ [хо]нин бүриһөө 85 хурьга аба[жа] түлжүүлхэр түсэблэгдэнхэ. КПСС-эй XXVII съездын шии[д]хэбэринүүдые бэелүүлэн, залуу хонишоднай зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаа юм. Эдэ үдэрнүүдтэ социалис уялгануудаа тэдэнэй бэелүүлхэнь дамжаггүй.

Даалгагдаһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, ниитынгээ малай тоо толгойе улам олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула залуу хонишод эршэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу хонишод С. Мункуева (зүүн гарһаа), һурган-хүмүүжүүлэгшэ Н. Ч. Будаева, А. Лхасарунов, С. Батуева, В. Чабдаков, Д. Бадмаева, В. Чойнжуров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХОЛО УРИДШАЛАА

Хойто-Байгалай районой малшад арбан хоёрдохи табан жэлэй эхинһээ габшагай шангаар хүдэлжэ байнхай. КПСС-эй XXVII съездын болоко байха үедэ тус районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Түсэбэй дүүргэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулһан ажахынуудай тоодо «Тыйский» совхозой малшад оролсоно. Тэдэнэр даабарияа хоёр дахин үлүүлһэн байха юм. «Ангарский» совхозойхид гүрэндэ мяха тушааха гурбан һарынгаа түсэбые 104 процент бэелүүлжэ шадаа.

М. ОЧИРОВ.
Северобайкальск.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ГОССТРОЙН БА ЛИТОВСКО ССР-эй БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эдэбхитэйгээр хабадалсаһанайнь, ажалай үндэр амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэһээ шагнаха:

«БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Буряадай АССР-һээ:

«ЛИТБАМСТРОЙ» ГЭЖЭ БАРИЛГА-ХАБСАРАЛГЫН ПОЕЗД

...баева Людмила Георгиевнае — хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ.

Бильзюкявичене Мария-Алдона Мотеевнае — бухгалтер.

Варкентин Петр Ивановичые — слесарь.

Головин Анатолий Леонидовичые — автомобилиин жолоошон.

Килис Арвидас Казевичые — мастер.

Мальков Виктор Павловичые — бульдозерой машинист.

Сирин Сергей Евлампиевичые — такелажник.

Спирин Евгений Ивановичые — автомобилиин жолоошон.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1986 оной февралиин 17.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ТОДОРХОЙ ТОБШОЛОЛ ХЭГДЭНЭ

Манай партиин XXVII съезд дээрэ [illegible] раалагдаhан түсэбөө жэншэдгүй бэелүүлдэг байбал. hүүлэй хоёр жэлэй туршада нилээд гээгдэлдэ орообди. Илангаяа hү үйлэдбэрилхэ гүрэндэ тушааха табан жэлэймнай түсэб бэелүүлэгдээгүй. Ямар ушарhааб гэбэл, предприятиимнай hаалинн бүхы фермэнүүдэй коллективүүд энэ табан жэлдэ жэгдэ hайнаар ажаллаагүй. Энээнhээ уламжалан, Степной Дворецкиин, Колесовскын hаалиин гурбадахи фермын hаалишад энэ хугасаа соо үнеэдэй hү шэмые дээшэлүүлээгүй дээрэhээ бүхы фабрикаа гээгдэлдэ оруулаа. Хэрбээ үнгэрhэн табан жэлэй дүнгүүдые шэнжэлэн зэргэсүүлбэл, энэ хугасаа соо үбhэ тэжээлээр дутамаггүй хангагданхай байhаншье hаа, нёдондо үнеэн бүхэнэй hү шэмэ 1980 онойхиhоо 230 килограммаар доошолуулагдаа. Энэ дутагдал нэн түрүүлэн малай тоо толгой олошоруулжэ, hүрэг шэнэлхэ эмэ хашарагуудые зүбөөр түлжүүлхэ талаар зооветеринарна мэргэжэлтэдэй хангалтагүйгөөр ажаллаhанhаа ушарба. Хоёрдохёор, фермэнүүдэй зарим hаалишад түрүүшынхеэ тугаллаhан гунжэнуудаа hайнсар hааажа, hүтэй үнеэн болгохоор оролдодоггүй байгаа гээшэ. Мүн үхэршэд, hаалишад үнеэдээ hайнаар харууhалжа, hү шэмыень дээшэлүүлхэ оролдолго гаргаагүй. Тэрэшэлэн фермые даагшанар, отделениие эрхилэгшэд элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудаа дары усадхахаар зохихо хэмжээнүүдые абадаггүй байгаа ха юм.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада фабрикымнай үйлэдбэрилhэн продукциин үнэн сэн дээшэлhэн байна. Жэшээлбэл, энэ хугасаа соо hаагдаhан hүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн дунда зэргээр 8 түхэриг 53 мүнгөөр дээшэлжэ, 40,26 түхэригтэ хүргэгдөө. Тиихэдэ нэмээгдэhэн малай шэгнүүрэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн энэ үе соо 61 түхэриг 50 мүнгөөр дээшэлээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада муу шанартай hү, хүсэд тарагалуулагдаагүй туранхай мал гүрэндэ тушааhан ушарhаа предприятимнай хохидолдо орохон байна. Мүн шубуу үсхэбэрилгэдэмнай горитойхон дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Нугаhанай дальбааранууд олоор гарзалhан, шубуунай тэжээл үлүү ехээр гаргашалагдаhан байха юм. Эдэ бүхы дутагдалнууд нэн түрүүлэн шубуу дэгжөөжэ тэнжээхэ технологиёо нарижуулан hайжаруулха талаар хүдэлмэри ябуулаагүй дээрэhээ дабтагдаа.

Саашадаа предприятиингаа hалбари бүхэниие ашаг олзотой болгохын тула бүхы дутагдалаа усадхахын хажуугаар ажалайнгаа эмхидхэлые нарижуулан hайжаруулха болонобди. Тусхайлан хэлэбэл, хамтын подряд, ажахын тоосоо, мүн чек хэрэглэжэ хоо-[illegible] зорто шахажа, шэгнүүрыень хүсэлдүүлхэ ёhотойбди. Эндэ нугаhа тарагалуулха технологи шэнэлхээр болонхой. Мүн шахагдаха бүлэг бүхэниие таарамжатайгаар шэлэжэ зоотехническэ заабариин ёhоор хооллуулха, харууhалха эрилтэ табигдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ предприятиимнай механизаторнууд, лугсаадууд ороохо таряа, үбhэ суглуулжа бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэhэн байна. Ургаса ургуулагшадай дундаhаа тракторно-тэрлэн ажалай хоёрдохи бригадын коллектив онсо шалгарна. Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэhэн И. П. Антипинскиин хүтэлбэрилдэг энэ бригада тарилгаяа, мүн ургаса харууhалха, хуряаха хүдэлмэриеэ тон богони болзорто, hайн шанартайгаар хэдэг гуримтай. Үнгэрhэн намартаа сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье hаань, бүхы ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй суглуулжа амбаарлаhан байха юм.

Ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ талаар шэнэ эрилтын табигдаад. байhан мүнөө үедэ минеральна болон органическа үтэгжүүлгээ ашаг үрэтэйгөөр гаргашалха гээшэ шухалада тоологдоно. Тиимэhээ механизаторнууднай бии байгаа үтэгжүүлгээ үhалагдадаг поли, сабшалангда оруулдаг болонхой. Жэл бүхэндэ минеральна үтэгжүүлгын дутамаг байhаниие хараада абажа, хүрьhэндэнь булажа оруулна.

hүүлэй жэлнүүдтэ ургаса ургуулагшаднай шэнэ сортын ороохото ургамалнуудые тарижа туршалга хэнэ. Жэшээлбэл, нёдондо «Бурятская-34», «Бурятская-79» сортын шэниисэ hайнаар бэлдэгдэhэн сэбэр паар дээрэ тарихада баян ургасатай байгаа. Мүн томохонууд ороохотой обёосой шэнэ сорт таригдажа, үрэhэниинь олошоруулагдаа. hүүлэй үедэ хэгдэhэн туршалгын дүнгүүдые онсолон харахада, манай предприяти ороохото болон хартаабхын ургаса эрид дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотой байна. Нэн түрүүлэн баян ургасатай шэнэ сортын таряанай үрэhэ элбэгжүүлжэ, hайнаар бэлдэгдэhэн полидо тарижа, агротехническэ заабариин ёhоор харууhалхадаа, заабол тогтууритай ехэ ургаса абаха аргатайбди.

Байгша ондо 500 шахуу гектарта шэниисэ түрүү аргаар тарихабди. Мүнөө тарилгын поли дээрэ 32710 тонно органическа үтэгжүүлгэ зөөгдэнхэй. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр асарагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнуудай наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэтэй холигдоhон торф поли дээрэ зөөхэ хүдэлмэриеэ эхилэнхэй.

Энэ жэлдэ ороохо тарланай, тэжээлэй, хартаабхын тогтууритай баян ургаса ур-гуулhын тула [illegible] публикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүнээр ябтанхай. Тиимэhээ сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар өөhэдтэмнай халаан абамаар дүй дүршэлтэйшүүл бии гээшэ. Эдэнэй онол арга, дүршэлые бултанай шадабари болгохо хүдэлмэри ябуулагдаха.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ хараалагдаhан түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхээр республика доторoo үүсхэл гаргаhан манай районой Хандалын совхозой коллективэй урияае hайшаан дэмжэhэн фабрикымнай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абанхай. Тиин мүнөө тэрэнээ урагшатайгаар бэелүүлхын тула горитойхон оролдолго гарганад.

Энэ жэлдэ Степнойдворецкэ, Колесовско нэгэдэхи, гурбадахи. мүн Кабанскын hаалиин фермэдэ хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлэгдэхээр бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэ. Тиихэдэ нэгэдэхи, гурбадахи отделениинүүдтэхи мал шахаха гүүртын, инкубаторна станциин, эхэ нугаhанай фермын, машина, техникэ заhабарилжа хадагалха хашаа соо ажалладаг коллективүүд ажалаа шэнэ—хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэнь. Эдэ бүгэдын ашаар фабрикадамнай урдын дутагдалнууд үндэhөөрөө усадхагдажа, ажалай журам hайжаруулагдаха, бүхы юумэн эмхи гуримтай болохоор хүлеэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлэй эхин жэлдэ предприятиимнай коллектив бүхыдөө 5626 тонно ороохо таряа, 1000 тонно хартаабха. 300 тонно овощ суглуулжа, 1450 тонно тарган мяха, 3340 тонно тоhолиг hү үйлэдбэрилхээр түсэблэнхэй. Тиин мүнөө эдэ зорилгонуудаймнай зарим хубинь амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Жэшээлбэл, фабрикын hү hаалиин фермэнүүдтэ мүнөө үнеэдэй hү шэмэ эрид дээшэлүүлэгдэнэ. Манай предприятиин хорин табан hаалишан hү hааха хоёр hарынгаа түсэбые партиин XXVII съездын нээгдэхэ үдэр сум дүүргэhэнээ баяртайгаар мэдүүлээ hэн. Эдэнэй дундаhаа Колесовско хоёрдохи фермын коллектив урда мэтэ бултадаа шалгараа. Тиихэдэ Колесовско 1-дэхи фермэhээ дүрбэн, 3-дахи фермэhээ дүрбэн, Степнойдворецhээ хоёр, Кабанскын фермэhээ юhэн hаалишан хоёр hарынгаа түсэбые уридшалаа. Партиин XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ Валентина Перевозникова, Валентина Ипатьева, Татьяна Корытова, Галина Маслова, Любовь Конева. Таисия Мусонова гэгшэд онсо шалгараа.

Мүнөө фабрикын үйлэдбэриин участок бүхэндэ социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Ажалай энэ тэмсэлдэ ороhон хүн бүхэн үндэр бүтээсэ түйлажа, hайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилхын түлөө бүхы арга шадабарияа элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байна.

И. СТУЛЕВ,
Кабанскын шубуунай фабрикын директор.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭ

АНХАРАЛТАЙГААР ХАНДАХА ЁҺОТОЙ

Ниислэл хотын медицинскэ түргэн туhаламжын больница республикымнай эгээн томо больницануудай нэгэн гэжэ мэдээжэ.

Тус больницада бүхыдөө 1200 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэй 77 процентнь полит-hуралсалай hургуулинуудта марксистско-ленинскэ теориин, Коммунис партиин дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнуудые шудалжа байнхай. Бүхыдөө 32 пропагандист эдэ hургуулинуудай хэшээлнүүдые үнгэргэнэ.

Врачнууд болон медсестрануудые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие дүй дүршэлтэй пропагандистнар Э. Н. Ендосова, В. Б. Бубеев, П. В. Афанасьев, Г. С. Бутуханова, А. Я. Лазарев болон бусад ябуулдаг юм. Тэдэнэр хэшээлнүүдээ hонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор, шагнагшадайнгаа ажал хэрэгүүдтэй, hуудал байдалтай дүтөөр холбон үнгэргэдэг заншалтай.

Пропагандистнарай хэшээлнүүдтэ бэлдэхэдэ, мүн хэшээлнүүдээ методическа талаар зүбөөр, аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэдэнь, тус больницын партиина организациин секретарь П. П. Хантаев, секретариин орлогшо А. Б. Гармаева горитой туhа хүргэдэг байна. Энээнhээ гадна КПСС-эй Буряадай обкомой Полит-гэгээрэлэй байшан, партиин Октябрьска райкомой парткабинет хэрэгтэй методическа литератураар саг үргэлжэ хангана. Пропагандистнар болон агитаторнуудта hарадаа нэгэ дахин хамтын лекци уншагдадаг юм. Пропагандистнарай дүй дүршэлөөрөө андалдаха семинарнууд, нэмэлэ хэшээлнүүд эмхидхэгдэнэ гээшэ.

Түргэн туhаламжын больницын пропагандистнар Октябрьска районд ажаhуугшадай дунда лекционно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байнхай. Энэ районой 44-дэхи кварталай агит-талмайн хүдэлмэриие врачнууд Н. Б. Басанова, Т. Т. Борсоева зунай үедэ hайнаар эмхидхэжэ шадаа. Архидалгагүйгөөр, элүүр энхээр ажаhууха, гэнэ усэлhээ hэргылхэ тухай, мүн бусадшье темэнүүдээр hонин лекцинүүдые пропагандистнар П. В. Афанасьев, Г. С. Бутуханова, А. Я. Лазарев, Б. Р. Шарыпова уншажа, шагнагшадай халуун hайшаалда хүртэдэг байна.

Партиин XXVII съездэ бэлдэхэ үедэ КПСС-эй Программын Уставай, Гол шэглэлнүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ түргэн туhаламжын больницын коллективтэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө hэн. Коммунистнууд, комсомолшууд. партийнабэшэ хүнүүд оронoймнай социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха гэhэн партиин хэрэг шугамые, дэлхэй дээрэ энхэ найрамдал бэхижүүлхэ тодорхой шэглэлтэй партиин гадаадын политикые hайшаан дэмжэhэн юм. Мүнөө үедэ тэдэнэр партиин XXVII съезд дээрэ нүхэр М. С. Горбачевой хэhэн Политическэ элидхэлые ехэ анхаралтайгаар шудалжа эхилэнхэй.

— Нүхэр М. С. Горбачевой хэhэн Политическэ элидхэлые сэдьхэлээ хүдэлэн шагнаабди. «Хүнүүдэй элүүр энхые хамгаалга ба бэхижүүлгэ — түрүүшын ээлжээнэй шухала хэрэг» гэhэн М. С. Горбачевой үгэнүүд бидэндэ сэхэ хабаатай, — гэжэ тус больницын врач, түргэн хирургиин отделениие даагша, пропагандист В. Б. Бубеев hанамжаяа элирхэйлнэ. — Эмнэлгын, медицинскэ түргэн туhаламжа хүргэхэ талаар хүн зоной эрилтые түргэнөөр, бүри hайнаар хангаха шухала зорилго бидэнэй урда табигдаба гээшэ.

Операцида орохо үбшэнтэнэй 25 процентнь манай больницада аргалуулдаг юм. Гадна республика дотор хэгдэдэг операцинуудай 30 процентые баhал манай хирургнууд үнгэргэдэг байха юм. Отделенидэмнай долоон хоногой туршада 35—40 операци хэгдэдэг. Үбшэлhэн хүнүүдые операциин hүүлээр манай отделенидэ урда жэлнүүдтэ 13—14 үдэрэй туршада байлгадаг hаа, мүнөө бүри hайнаар эмнэдэг болоhоной ашаар 10 үдэр соо аргалдаг болонхой. Тиигэхэдээ бүри олон хүнүүдтэ медицинскэ туhаламжа үзүүлхэ аргатай болонобди, — гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Найман хирургнуудай хүдэлдэг отделени үнгэрэгшэ жэлэй 4-дэхи кварталай дүнгүүдээр түрүү hуури эзэлээ hэн. Энээнэй түлөө отделениин хирургнууд, медсестранууд хэды ехэ оролдолго гаргаа гээшэб. Юундэб гэхэдэ, ерэhэн зониие гэр байраар хангахын аргагүй hэн тула энэ отделенидэ, мүн бүхыдөө больницадашье, медсестранууд олоор дуталдана.

— Гэр байра барилгые горитойгоор түргэдхэхэ гэhэн партиин хараа зорилго тухай съезд дээрэ М. С. Горбачевой элидхэхэдэ, баярлаа hэмди. Арадай hуудал байдалые hайжаруулха, социальна үнэн зүб байдал баталха, коммунизм тээшэ совет общественын саашадаа дэбшэлгэдэ харша бүхы үзэгдэлнүүдые эрид зайсуулха талаар М. С. Горбачевой элидхэл соо хараалагдаhан хэмжээнүүдые манай коллективэй гэшүүд hайшаажа, халуунаар дэмжээ, — гэжэ больницын партийна организациин секретарь П. П. Хантаев тэмдэглэбэ. — Больницымнай материально-техническэ үндэhэ hуури энэ табан жэлдэ бэхижэхэ, отделениинүүдэймнай зэлдэг талмэй бүри үргэн болохо, терапевтическэ участогуудай томодхогдохо, шэнэ стационар баригдаха гэжэ хүлеэнхэйбди. Мүн эм домоор, медикаментнүүдээр хангалга hайжарха ёhотой. Улаан-Үдын Октябрьска районой арадай депутадуудай Совэдэй гүйсэдхэхэ комитет больницадамнай столово бариха гэhэн тогтоол абанхай, энээнэй сметэшье табигдаа.

Общественын ба хүнэй элүүр энхын аша туhада манай парти болон правительство эрид шанга хэмжээнүүдые абажа захалаа. Архидалга болон алкоголизмда эсэргүү тэмсэлэй түрүү зэргэдэ бидэнэр, медигүүд, жагсаха уялгатайбди. Коллективтэмнай архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэдэг hайн дүрэнай бүлгэм байгуулагдажа, 305 гэшүүдынь архидалга буруушааhан ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэ-
нөөр ябуулжа
талаар саашадаа
зын ехэ хүдэлмэ
зоригжонхойбди.
больницануудай
гимнэстикын бү
шээл неделидэ
үнгэрэгдэнэ, — гэ
Хантаев хөөрэн
лүүлнэ. — Съезд
хэхэдээ, нүхэр М.С
партиин социальна
гол шэглэлнүүдые
Ниитын эмхинү
ябуулгые партии
гээр дэмжэжэ бай
рэ онсо тэмдэглэ
коллективтэ бии
эхэнэрнүүдэй сове
сестрануудай со
ажал ябуулжа бай
нуудые hургалгын
ри мэргэжэлыень
гын талаар, эхэнэр
лай ба ажаhууда
асуудалнуудые
эдэ эмхинүүд пар
союзай, комсомол
зацинуудтай хамта
гээр хебаадалсана.

Медицинскэ хан
жаруулха гэhэн па
зорилгые заабар
больницын коллекти
үсэд нэтэрүүгээр
зоригжонхой. Энэ
гые амжалтатайга
гэдэ пропагандисн
нүлөөн ехэ юм. Хү
хёон байгуулхы э
лые, мэргэжэл
мүрысөөе саашад
hалбаруулгада т
дүй дүршэлөө, б
рияа элсүүлнэ.

Т. СА

[illegible]

КАРПАТ ШАДАРАЙ ХАРГЫНУУДААР

ЛЬВОВ. Эндэхи автобусно заводой машинануудай найдамтай бүхэ байhыень 31414-дэхи автопредприятиин жолоошон И. Федькевич этигэмээр харуулаа. Тэрэнэй хүдэлдэг автобус капитальна заhабарида орохгүйгөөр хоёрдохи миллион километрээ ябажа байнхай.

Ороной ондо ондоо уларилтай газар нютагуудта Львовой заводой тамгатай автобусууд hайн дээрэ тоологдодог. Гэбэшье машинын двигателиин нөөсэ хүсэн хиизааргүй бэшэ ааб даа. Тэрэниие утадхаха гээшэ түрүү жолоошодой зорилго мүн.

Пассажирска автотранспортын областной нэгэдэлдэ энэ зорилгые иигэжэ шиидхэдэг. Слесарьнууд болон жолоошодой бригаданууд ажалай талаар харилсаа холбоон тухай хэлсээнүүдые баталанхай. Слесарьнууд техникэ эрхим шанартайгаар заhабарилхабди, харин жолоошодынь тэрэниие шадамараар ашаглахабди гэhэн уялга абанхай. Машина бүхэндэнь двигательнүүдэй хүдэлмэриин нөөсэ картанууд зохёогдон табигданхай. Тусхай паспортнуудта үдэр бүри спидометрэй харуулhан тоонууд бэшэгдэдэг.

БҮД НЭХЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

ПАНЕВЕЖИС. Литвада Паневежскэ «Линас» нэгэдэлэй бүд нэхэгшэд үндэр дүнгүүдые түйлана.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй бүтээhэн бүд скатертяар 200 мянган гэр бүлэ столнуудаа хушаха аргатай. Съездын делегат З. Стульпинениин хүдэлдэг бригадын эдэбхи үүсхэлэй ашаар амжалта түйлагдаа. Тэрэнэй дурадхалаар предприяти дээрэ түгэс шадабариин hургуули нээгдэнхэй.

Энэ табан жэлдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукциин ургалта хангаха гэжэ предприятиин бүд нэхэгшэд шиидхээ юм.

[ТАСС-ай корр].

Буурahан солоёо бусаахаар

ОРОЙН ХУРЬГАДҺАА ОЛЗО БА

Хони үсхэбэрилхэ hалбаримнай али зэргын олзо оруулна гээшэб? Саашадаа хонидойнгоо ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо бии гү? гэhэн асуудалнууд гансашье совхозоймнай бэшэ, мүн районой хонишодой суглаан дээрэ хирэ-хирэ болоод лэ зүбшэн хэлсэгдэдэг гээшэ. Үнэндөө бодомжолоод үзэхэдэ, hүүлэй жэлнүүдтэ хонидоймнай тоо толгой урдынхиhаа олошоруулагдаашье hаа, ашаг шэмэнь хараа байса нэмэнэгүй.

Би урдандаа хорин хоёр жэлэй туршада эхэ хонидые даажа абаад харууhалhан хүм. Тиин hүүлэй зургаан жэлэй туршада эрье хонидые адуулнаб. hүрэг эхэ хонидто орходоо эрьенүүдые харууhалхада нэгэ бага ондоохон лаб даа. Эндэ ажалынь бэлэн гэхын аргагүй. Эрьенүүд гээшэмнай үбэлжэлгын үедэ тэжээлээр заабол багаар хангагдадаг байхаhаа гадна түхэреэн жэлэй туршада бэлшэжэ гарана ха юм. Илангаяа үбэлжэлгын үедэ бүхы hүрэгөө бэлшээжэ ондо оруулхань хүшэрхэн байдаг. Нажар, намарай сагта эрьенүүдээ ногоо элбэгтэй бэлшээридэ hайнаар бэлшээжэ тарагалуулхал гэжэ оролдодог гээшэбди. Хонидой хүшэлжэ тарагалха энэ хаhые hайнаар, зүбөөр ашаглаагүй hаа, hүрэгөө ондо оруулха гээшэ одоол бэрхэтэйхэн байха.

Үбэлэй hаранууддта хонидоо гарза хоролтодо оруулангүй, хүшэ тамирыень буурууланггүй харууhалхын тула бүри халуун намарhаа ехэ бэлэдхэл хэгдэдэг. Бидэ хүйтэржэ гү, али саhанай ехээр ороходол hүрэг сосhоо хүшэ тамираар hула хонидоо түүбэрилэн илгажа, бэлшээридэ гаргангүй газаагаа харууhалнабди. Эдэ хонидоо hайнаар тордиhоной удаа hүрэгтэ табихадамнай, үбэлжэлгээ hайнаар, гарзагүй дабадаг гээшэ. Иигэжэ бүхы үбэлэй hаранууддта hүрэг соохи хүшэ тамираар hула хонидоо ээлжээлэн тордиhоор лэ янгинама хүйтэниие, хабарай хагсууе дабанабди.

Эрье хонидто үбэлжэлгын үедэл hайн хиналта, харууhан хэрэгтэй. Хабартаа саhанай хайлажа, тала дайдын соохорложо захалхадал, эрьенүүд юунhээшье айлтагүй байдаг.

Мүнөө Дашимаа hамгантайгаа, Баатар дүүтэйгээ хамта 700 эрье хонидые Хүнтэйдэ харууhалнаб. Бэлшээри hайн, тойроод таряалангай поли. Энэ үбэлжэлгэдэ хонидтомнай тэжээл бараг лэ үгтэнхэй. Үбэлжэлгын үедэ хонин бүхэндэ 70 килограмм үбhэн хубаарилагдаа. Мүнөө хонидтоо үдэртэ тус бүриин 200 грамм талха таряанай зүйл эдюулнэбди. Юрэнхы дээрээ үбэлжэлгэ бараг үнгэржэ байна. Газаагаа hүрэгhөө амларлажа, зуу шахуу хони тординобди.

Үнгэрhэн жэлдэ hайн амжалта түйлагдаа hэн. Бидэ хонин бүриhөө 4,5 килограмм нооhо хайшалжа, түсэбөө дүүргээ hэмди. Тиихэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада нооhо хайшалжа тушааха, хонидой шэгнүүр дээшэлүүлхэ даабарияа амжалтатайгаар бэелүүлээбди.

Бидэ эдэ эрье хонидые хурьганhаань хойшо мүнөө хүрэтэрээ харууhалжа байнабди. Анханда эхэhээ hалгаагдаhан эрэ хурьгадые даажа абаад, ондо оруулхань хүндэхэн байгаа. Бэеэр өөдэгүйхэн бага түлгэнүүдээ шанартай тэжээлээр hайса хооллуулжа харууhалаагүй hаа, гарзалуулхань холо бэшэ ха юм. hүүлдэнь зуhар болоходоо бараг бөлоо. Мүнөө зундаа мяханай комбинадта тушаагдаха эрьенүүдэй тус бүриие 43 килограмм шэгнүүртэй болгохо түсэб хараалагданхай. Энэмнай ехэ гээшэ гү? Юрэдөө, зэргэсүүлээд үзэхэдэ, тиимэ ехэ бэшэл даа. Ажахынгаа гол hалбариие улам хүгжөөжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ тухай хүршэ Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Даша-Нима Сундуев шухала асуудалтайгаар хандаа гээшэ. Бидэ энэ hалбарияа бүри ашагтай болгохын тула гансашье олон хурьга абажа, нооhо ехээр хайшалха бэшэ, мүн хонидойнгоо шэгнүүрыень эрид дээшэлүүлхэ зэргэтэйбди. Тобшолбол, хониднай мяхалиг томо бэетэй байха болоно. Ушарынь хадаа мүнөө бүхы дээрээ хониднай жэжэ болошоо гэжэ хэлэхэ байнаб. Хорин найман жэлэй туршада хони үсхэбэрилгэдэ таhалгаряагүй ажаллажа байhан хадаа урдань хонидой шэгнүүр ямар байhыень hайн мэдэхээр ааб-заб. Манай ажахыда 1957—1958 онуудай үеэр хонин hүрэгнай үсөөншье hаа, хонидын бэеэр томо бэлэй. Эрье хонид гээшэмнай тус бүрөө 65—70 килограмм шэгнүүртэй, нооhо хайшалалгын үедэ эхэнэрнүүд, hургуулиин 7—8-дахи классай үхибүүд үргэжэ даадаггүй hэн. Харин мүнөө эрьенүүдыемнай эхэнэрнүүдhээ байха, hургуулиин үхибүүд хүнгэхэнөөр үргэлөөд табигша. Заримдаа энээниие харахадаа, элдэб бодолдо абтадагбди.

Он жэлнүүдэй ошохо тума хониднай юундэ бэеэр жэжэнүүд болошоо гээшэб? Магад үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэримнай буруугаар ябуулагдана ха гү? Даншье hаа, тиимэ бэшэ. Минии hанахада эхэ хонидоо оройтон үрэжүүлжэ, февраль hараhаа хурьга абажа захалхадамнай бүхы hүрэгнай бэеэр жэжэ болошоо гэхэ байнаб. Урдандаа эхэ хониднай декабрь, январь hарануудта хурьгалдаг hэн. Эртүүр гараhан хурьгад ногоон дээрэ гаратараа гэхэ гү, али 5—6 hарын туршада бэеэр ямар томо болодог hэм? Хабартаа май hарын дулаахан үдэрнүүдтэ бэлшээридэ гаргахада эртын хурьгад эхэhээ дутуугүй томонууд байдаг бэлэй. Иимэ хурьгад саашадаа доройтуулагдангүй түлжүүлэгдэхэдээ, улам бэежэдэг байгаа. Анханhаа мяхалиг томо бэетэй эмэ хурьгад эхэ хонин болоходоошье туд бүрөө 40—45 килограмм шэгнүүртэй бэлэй. Эртын хурьгадай эрэнүүдые түлжүүлжэ, эрье болоторнь харууhалхада, ямар ехэ мяхалиг бэетэй болодог hэм. Эрье бүхэн адагынь 65—70 килограмм, заримдаа 85 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй хонид бии байгаа. Иимэ ехэ шэгнүүртэй эрье хонидhоо нооhоншье горитойгоор хайшалагдагша hэн гэжэ үнинэй хонишод мүнөөшье хэлэхэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ хонидой олошорходо үбhэ тэжээл хомордожо захалаа. Илангаяа эртүүр хурьга абажа түлжүүлхэдэ үбhэн дуталдажа, ажахынуудта бэрхэтэйхэн байдал тохёолдодог бэлэй. Эдэ бүгэдэhөө уламжалан, эхэ хонидоо оройтон үрэжүүлжэ
февраль, март hа
гадые абадаг боло
хойшолонтой ба
ухаандаа бодомж

Мүнөө дахлад э
абаха гуримдаа о
бии гү? Биил ааб
хонидтоо үбhэ тэж
hайн шанартайга
абадаг болохо ёhо
шалангай, тарилгы
ургаса дээшэлүүлх
риеэ аша үрэтэйгэ
захалаал hаа, ехэ
ха аргатайбди.

Үнэн дээрээ хони
гадтаа тэжээл элб
лэдхэхэ хэрэгтэ ан
лоо. Урдынхидал
hалбарияа ондо
тэжээлээр хангабал
дукци хэзээдэшье
Хонидой ашаг ш
дээшэлүүлхэ эрид
даад байhан му
хурьга олоор аба
хониной мяха, н
үйлэдбэрилхын тула
ниднай мяхалиг то
болгогдохо ёhотой
ненаб. Энээн туша
най, мэдээжэ
хүтэлбэрилэгшэд е
намжа хэлэжэ, зо
жээнүүдые абаха
байгаа.

Хонишодой ажал
руулха хүдэлмэри
ябуулагдадаг боло
үбэлэй байра бүхэ
элшэ хүсөөр ха
Теэд манай түбхин
жөөндэ зайн гал
гүй, мүнөө хүрэтэр
най лаампаар гэрэ
бонобди. Электры
хангагдаагүй газарт
зор, радио тухай
үлүү. Манай байра
километрэй зайда
стан оршодог юм.
утаhа татаа hаа, хүш
шэ байха. Теэд энэ
хозой хүтэлбэрил
рэглэдэггүй. мүнөө
харанхы балай hүү

Ажахынгаа гол h
лохо хони үсхэбэр
шадаа улам хүгжөө
мяха, нооhо ехээр
лэдхэхэ арга болож
биил гээшэ. Зүгөөр
сашье хонишодой б
мэргэжэлтэдэй, хүн
шадэй, эрдэмтэдэй
го. эдэбхи үүсхэл

Б.
Хурамхаанай
ахалагша

ШААГАРНА

Ороной саашанхи хүгжэлтын хараа түсэбүүдэй баталагдан абтаhан эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшад, харюусалгаяа дууhан мэдэрэн, эршэтэйгээр хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, партиин съездын хүндэлэлдэ Улаан-Үдын шэлэй заводойхид, оёдолой «Туяана» нэгэдэлэйхид 18 мянган түхэригэй продукци худалдажа, түсэбтэ даабарияа дүүргэhэн юм. Мүнөө эдэнэр абаhан эршээ бүри түргэдхэн ажаллана. Онсолбол, жэлэй эхинhээ «Туяана» нэгэдэлэйхид 74 мянган түхэригэй «Н» индекстэй продукци гаргаа. Мүнөө үеын моодын эрилтэнүүдтэ хүрэмэ 9 шэнэ модель үйлэдбэрилэгдэжэ эхилээ. Хоёр hарын туршада эндэ хэдэн мянган дүрбэлжэн метр бүд, 4 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ илангаяа габшагайгаар ажаллажа байhан түрүүшүүл сооhоо шэлэй заводой шэл шанагша А. Г. Зимановскиие, Т. В. Бояркинае, «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшод Н. А. Нэмхановае, Д. Б. Гомбоевае, халаанай мастер Н. Б. Барабановае, городууд хоорондын телефонно холбооной телефонистка Т. С. Шевцова, «Трансельхозтехникын» 2-дохи транспортна предприятиин жолоошон Ф. Ф. Патрахиниие, «Бурятфото» нэгэдэлэй дүрэ зураг буулгагша Н. П. Худяков болон бусад олониие нэрлэмээр.

Ажалай эмхидхэлые hайжаруулха, үндэр бүтээсэтэ хүдэлмэрээрээ шалгарха гэhэн хүсэл олониие зоригжуулаа. Жэшээлхэдэ, шэлэй заводой механическа цехэйхид съездын болохо байhан үдэрнүүдтэ ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абаад, тэрэнээ урагшатайгаар бэелүүлээ. Оёдолой «Туяана» нэгэдэлдэ үдэр бүриингөө даабариие 150 процентhээ бага бэшээр бэелүүлхэ гэжэ түрүү оёдолшон Л. В. Поздняковагай үүсхэлые олон хүдэлмэрилэгшэд дэмжээ hэн.

Тиихэдэ «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй 10-дахи ательегэй коллектив съездын хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ, мүн байгша оной нэгэдэхи кварталай түгэсэтэр хүн зоной захилнуудые саг болзортонь, шанар тушаань гомдол срохогүйгөөр дүүргэхэ гэhэн уялгануудые абаад, үгэдөө хүрэмөөр ажалланад.

В. ДАНЗАНОВ.



Ростовско область. Таганрогой металлургическа заводой коллектив шанаржуулагдаhан үрэмдэлгүй сорсонуудые үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Шэнэ түхэлэй үрэмүүд бэлээр элэдэггүй юм. Тиимэhээ үрэмдэлгын хүдэлмэринүүдэй үнэ сэнгые нилээд хорооохо эрхэ байдал хангаха жэшээтэй. Тус заводой олонхи цехүүдые шэнэ-hэльбэhэнэй ашаар лэ иимэ шэнэ түхэлэй үрэмүүдые үйлэдбэрилжэ гаргаха арга олдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер А. Л. Лясконог шэнэ үрэмүүдэй үйлэдбэрилгые нэбтэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэрэ КПСС-эй XXVII съездын үмэнэ партиин гэшүүндэ абтаhан намтартай.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАБАР ЯАРУУЛНА

БАРНАУЛ. Полидо гараха сагай дүтэлхэ бүри Алтайн таряашад түрүү технологи ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдоно. Нэгэ миллион 200 мянган гектар газарта эртын шэниисэ подрядта оруулагдаhан бригада, звенонууд шэнэ арга хэрэглэн ургуулха юм. Гадна энэ hайн аргаар саахарай свекло, наран сэсэг, хартаабха, овощ гэхэ мэтые ехэ ехэ талмайнуудта ургуулхаар хараална. Агрономуудай, ажахын ба агропромой хүтэлбэрилэгшэдэй, механизаторнуудай тусхай hуралсал мүнөө тус хизаарта дүүрэжэ байна. Эндэ хамтадаа 30 мянган хүн hуралсаа.

Хаа хаана шэлэгдэмэл hайн үрэhэ хүрэнгэ, хэрэгтэй техникэ бэлэдхэнэ. Агропромой предприятинууд Барнаулай ба Рубцовскын заводуудтай хамта хүрьhэн руу минеральна үтэгжүүлгэ оруулха тусгаар сошнигуудые бүтээн гаргажа эхилээ, мүн баhа Астраханиин технологёор овощ ургуулха агрегадуудые үйлэдбэрилгэ шударгы ябуулагдана.

ВИННИЦЭ. Эндэхи РАПО-гой мэргэжэлтэд компост болгохоёо торфнуудые бэлэдхэжэ эхилээ. Энэ хадаа байгша табан жэлдэ ороохото ургамалнуудые 33 центнер абаха арга олгоно, саахарай свекло — гектарhаа 350 центнер.

ЧИМКЕНТ. Казахстанай то
областиин — Чимкентын — тар
люцерныи тарилга үргэнөөр
рүүлнэ. Энээниие хэдэн зуугаад
дууд ябуулна. Малай хоол бо
хараалагдан, түрүүшын мянгаад
хахалhан газарта таригданхай.
сесондо олон жэлэй ногоон 120
гектарhаа үлүү талмайда тар
Энэнь урда жэлнүүдэйхиhээ гу
нэгэ хубяар ехэ. Люцерные ех
риха хэрэг ганса мал ажахые х
хэ гэhэн бэшэ, мүн уhалагдадаг
үрэжэл hайжаруулха гэhэн удхат

ЕРЕВАН. Камогой нэрэмжэтэ
ондо техникэ бэлэдхэхэ хүдэлмэ
дээ хабарай графигhаа нэгэ не
урид дүүргэбэ. Автомашинану
хартаабха hуулгадаг агрегадууды
хүрьhэ элдүүрилдэг механизмууды
рин түгэс заhаа. Совхозуудтай
гээр хүдэлдэг ажахын тоосооно
данууд hайн шанартайгаар үндэр
жээндэ үнгэргөө. Арменийн агр
мышленна нэгэдэлнүүд эзэн ёhо
нөө хабарые угтажа байнхай: тр
нууд, тэжээл бэлэдхэдэг техникэ
угсардаг хэрэгсэлнүүд мүнөө бэ
шахуу бэлэн болонги. Эдэнэй 95
центнь хэзээшье полидо гар
нэгэ шугам дээрэ жэрышэнхэй.

(ТАС

Сэсэглэн һалбарһан сэлгеэн Ага!

«Сэсэглэн һалбарһан сэлгеэн Ага...» Ингэжэ нэр-… уран зохёолой, хүгжэм дуунай һайндэртэ … түлөөлэгшэд — Чимит-Рэгзэн Намжилов, Цокто Номтоев, Цыден-Жап Жимбиев, Цырен- … Дугарнимаев, Цырен Галанов, Гунга Чимитов, Алексей Бадаев гэгшэд уригдаһан байгаа. … хоногой туршада үнгэрһэн энэ һайндэр … XXVII съездэдэ, мүн ерэхэ жэлдэ тэмдэг- … байгаа Агын автономито округой 50 жэлэй ойн баярта зорюулагдаа. Шэтэһээ Евгений Куренной, Василий Никонов, Михаил Вишняков, Борис Макаров гэгшэд тэрэ һайндэртэ хабаадалсаа. Арсалан Жамбалон түрүүтэй Агын уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд, дуушад, хүгжэмшэд айлшадтай хамтаржа, округой соёлой ордон соо һайндэрэй нээлгын баяр ёһолол түрүүшын үдэр болоо. Удаадахи үдэрнүүдтэ Могойтын, Дульдаргын, Агын районуудта тэрэ һайндэр үргэлжэлөө.

…АБТААНАЙН …УЗЕЙ ТУХАЙ ҮГЭ

…ЛИИН 24-нэй үдэр. …һаанай һуурин. КПСС- … съездые угтуулан. …округто үнгэргэгдэжэ …уран зохёолой ба хүг- …неделидэ хабаадаһан …уран зохёолшод … түгэсхэлэй үйлэ хэ- …тэрэ үдэр эндэ гүй- …байгаабди.

…хоёр сагта уран зо- …Жамсо Тумуновай нэ- …уран зохёолой ба …ороноо харуулха кол- …музей нээхэ гэжэ ха- …һан байба.

…түхэлтэйшье һаа, …даа нэгэ һэсы гэрэй …һануулжа, боро хир- …барһан гэр байба.

…Байшангые Табтаанайн …нэрэмжэтэ колхоз …хүсөөр барая юм. …хамтынгаа суглаан …музейдэ нютагайн- …уран зохёолшо …Тумуновай нэрэ үгэхые …жэ, засагай дээдын …хандаха, энэ му- …уран зохёолой ба ню- …ороноо харуулха колхо- …болгохо (ородоор …музей литературы …ведения имени Жамсо …) гэһэн шиидхэбэри …байба.

…нээхэ баярай суг- …таанай нютагай Со- …гүйсэдкомой түрүүлэг- …Н. Эрдынеев нээбэ. …һая болотор хо- …ябаһан, ажалдаа шал- …түлөө олон шагнал- …дайнда хабаадалсаһан …, Үдэшэлэн колхо- …соо уран зохёол- …уулзалгын һүүлээр …ветерануудта орден …дээрэ энэ хүндэ- …ороноо хамгаал- …хоёрдохи шатын …барюулагдаа һэн.

…нээлгэн дээрэ КПСС- …даргын райкомой нэ- …секретарь Д. Т. Тумун- …үгэ хэлэбэ. Район соо- …ба соёл болбосо- …мүнөө үеын байдал ту- …дураад, энэ үбэл, ха- …гэрдэхэ еһотой хараа …зодохон хэлээд, рай- …нээгдэхээ байһан му- …соёл болбосоролой нэ- …амтын ехэ удха ша- …байһые тэмдэглэбэ.

…үүдэ хүндэлэн та- …улаан лентэ хай- …хиндэгдэжэ, зоншье бай- …оробо.

…соо гурбан таһаг …эрхэйн хоёрынь ба- …нэгэниинь у у ж а м, …срожо ерэхэдэ, зүүн, …таланууд та хоёр таһаг …Табтаанай нютагай Совет …үедэ хүгжэһые ха- …баримтанууд табиг-

…ондо энэ нютагта хоёр …тогтоһон байгаа, …нэгэниинь «Саханай». …коммуна байгуулалсаһан …, партиин ба комсо- …гэшүүдэй—Доржо Цы- …, Цыден Мункуевай, …Ванчиковай, Бороо- …ба бэшэшье олон …намтар, фото-зурагууд … Тэдэнэй дунда тэрэ …комсомолшуудай нэгэн, …округой элитэ ажал …болжо ургаһан, …Верховно Соведэй …һунгагдаһан, пар- …окружкомой секретарь …Чимитдоржи Дагбаи- …портрет, намтар үзэнэб-

…хоёр зал соо мүн лэ …үеын түрүү ажалша- …фото-зурагууд харагдана. …хоёр залһаа саашаа …ехэ зал болоно. Эн- …Тумуновай намтар, уран зохёолшын замда хабаатай баримтанууд зохидоор табигданхай.

Залай тэг дунда тааруулагдаһан шэл ханатай дүрбэн витрин соо Жамсо Тумуновай хэрэгэй саарһанууд, өөрынь номууд, гараараа бэшэһэн, машинкаар буулгуулжа, гараараа заһаһан өөрынь гар бэшэмэлнүүд, буряад уран зохёолшодой бэлэг — хоёр зуугаад ном, уран зохёолшо тухай бэшэгдэһэн ном, статьянууд, СССР-эй арадай артист Л. Линховоиной дуугаа дуулахадаа үмдэдэг байһан хилэн бүдөөр оёһон буряад дэгэл (Буряадай оперо болон баледэй театрай энэ музейдэ үргэһэн бэлэг) оршоно.

Залай ханада Ж. Тумуновай портрет тоһон шэрээр зураатай, тэрэнэй ажал ябуулгада хабаатай фото-зурагуудай стенднүүд, Буряадай Уран зураашадай холбооной музейдэ бэлэг бариһан тоһон шэрээр зураһан олон зурагууд, Шэтын уран зохёолшодой фото-зурагууд. Табтаанайн дунда һургуулиин багша Ц. Балдоржиевагай хүтэлбэри доро һурагшадай зохёоһон альбомууд, гараар бэшэһэн уран зохёол толилһон һурагшадай журнал—булта тааруулагданхай.

Музейн экспонадуудай дунда харагшадай анхарал татаха зүйлнүүд олон. Баруун ханада 1935 ондо буулгуулһан фото-зураг байна. Энэ зураг дээрэ хоёр залуу буряад хүбүүд зогсонхой; дундань уужатай буряад һамган дэгэлтэй, нэхы хонин туруугаа һэхэнхэй, буряад залаатай малгайгаа мүн лэ һэхэнхэй, һандали дээрэ һууһан буряад хүгшэн — эдэ гурбан хүн фото дээрэ буулгагданхай. Фотодо байһан хоёр залуу хүбүүдынь — Зүдхэлиин һургуулиин залуу багшанар Ц. Дамдинов, Ж. Тумунов. Дундань һууһан хүн Жамсын хүгшэн эжы Сэжээ. Энэ хүгшэн хадаа одоол эша хүбүүн Жамсаяа хүмүүжүүлхые ехэ оролдоһон, ульгэр, түүхэ хөөрэхэ ульгам хэлэтэй, уран гартай оёдолшо хүгшэн байгаа.

— Энэ фото-зураг 1935 оной хебар буулгагдаһан байха,— гэжэ мүнөө дайнай ба ажалай ветеран, Алдар Солын хоёрдохи ба гурбадахи шатын орденто Ц. Дамдинов энэ фотоёо музейдэ дамжуулхадаа дурдаһан байна. Үшөө саашань хэлэхэдээ, энэ фото-зураг абаһан хүниинь тэрэ үедэ багша байһан Базар Ринчино юм гэнэ. Б. Ринчиногой дайнай үедэ фронт дээрэ баатарлигаар тэмсэжэ унаһан, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн суута хүнэй буулгаһан хадаа мүн лэ үнэтэй документ болоно.

Манай буряад уран зохёолшодой бүлэгтэ орожо ошолсоһон Жамсо Тумуновай урданай нүхэр, поэт Цокто Номтоев, музейдэ мүн лэ һонин фото-зураг бэлэглэбэ. Богонихоноор заһуулһан үһэеэ ара тээшэнь һамнанхай, сагаан самсатай, хара костюмайнгаа энгэртэ «Ворошиловскэ мэргэн буудагшын» тэмдэг зүүнхэй, нарин сагаан шараитай сэбэрхэн хүбүүнэй дүрэ тэрэ фото дээрэ байна. Энэ хорин наһанайнгаа эршэ хүсэн түгэлдэр, оюун ухаан һонор, түргэн дундаа ябаһан Жамсо Тумуновай дүрэ. 1936 ондо ВЛКСМ-эй Яруунын айкомдо хүдэлжэ байха үеынь дүрэ гэжэ Ц. Номтоев гэршэлнэ. «Фото-зурагуудыень Улаан-Үдэ, Ярууна нютагаар тусхай бэдэрэлгэ хэжэ олооб, энэ олзоёо музейдэ бэлэглэнэб», — гэжэ музейн нээлгэ тушаа боложо байһан митингдэ үгэ хэлэхэдээ, Ц. Номтоев дурдаа. Энэ документ мүн лэ хаанашье урдань мэдэгдээгүй байһан юм.

1949 он. Москвадахи Пушкинска талмай дээрэ зон олон. Пушкинда зорюулһан совет поэзиин һайндэр боложо байна. Эгээл эндэ Жамсо Тумунов өөрынгөө олондо мэдээжэ болоһон суута шүлэгөө «А. С. Пушкинай памятнигай дэргэдэ» гэжэ уншаһан юм.

1955 оной январь һара. Жамсо Тумуновай гашуудалта тэмдэгүүдээр зэһэгдэһэн һүреэтэй хүүрэй дэргэдэ хүндэлэн еһолхо харуулда Хоца Намсараев зогсожо байна. Буряад литературын суута түлөөлэгшэнэрэй ажал, хани нүхэсэл үни эхилһэн юм. 1936 ондо Яруунада пионернүүдэй зунай лагерь эрхилжэ, залуу бэшэгшэдэй олимпиада үнгэргэхэдөө, аймагай пионернүүдэй дунда ажал ябуулха тушаалтан Жамсо Тумунов хадаа Хоца Намсараевые урижа абаашаһан байгаа. Уран бэлигэй орьёл дээгүүр элиһэн уулын бүргэд Хоца Намсараев буряад литературын бүргэд хүбүүн гэлсүүлһэн Жамсо Тумунов хоёрой хамта ажаллаһаниинь, хани нүхэсэһэниинь һайхан һэн.

Ингээд лэ музей соо табигдаһан экспонат бүхэниие яаралгүй, удха түүхыень бодомжолон үзөө һаа, ухаа оромоор, сэдьхэлээ тэжээмээр ха гэжэ лаб хэлэлтэй.

Музейн мүнөө табигдаад байһан экспонадууд Буряадай Уран зохёолшодой холбооной эмхидхэһэнэй ашаар, уран зохёолшодой, оперо болон баледэй театрай ба уран зураашадай Улаан-Үдэһөө эльгээһэн бэлэг, саашань Табтаанай нютагай зоной, Агын литературна нэгэдэлэй гэшүүдэй — олон зоной үнэн зүрхэнһөө үргэһэн бэлэг болоно. Тэрэ тоодо уран зохёолшо Жамсо Тумуновай өөрынь библиотекэ, гар бэшэмэлнүүд оролсоно. Энээниие нарин нягтаар Ханда Лубсановна—уран зохёолшын һамган хадагалжа байһанаа, зарим тэдыень энэ музейдэ дамжуулаа.

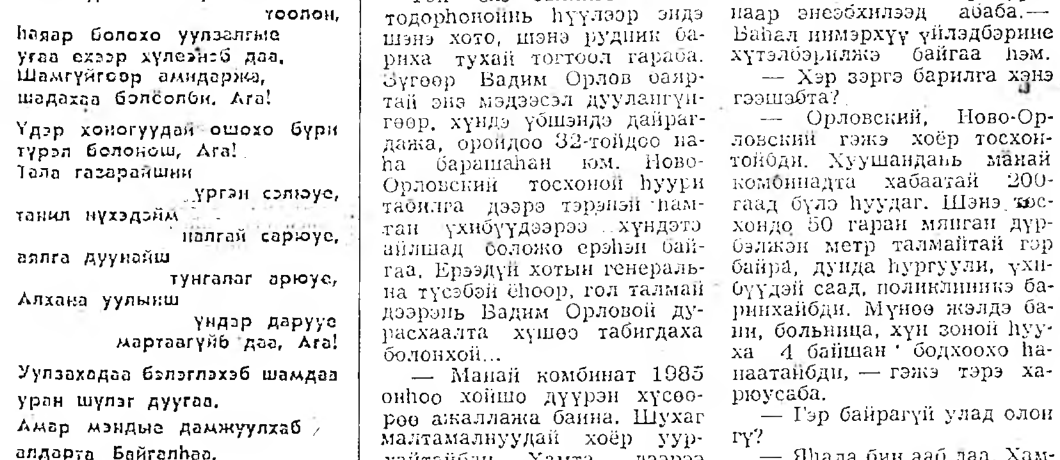
Буряадай уран зохёолшод Жамсо Тумуновай нэрэмжэтэ музейн байгуулагдахада зорюулһан республикымнай соёлой хэдэн эмхи зургаануудай угтамжын баярай бэшэг хүргэжэ абаашаһан байна. Тэдэ бэшэгүүд соо Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ поэт Н. Дамдиновай нэрээр ерэһэн СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, суута уран зохёолшо Г. М. Марковай телеграмма хүндэтэйгээр барюулагдаа.

Табтаанай нютагай ажалшадтай уран зохёолшодой уулзалга үдын хойнохи дүрбэн сагһаа болоо.

Агын округто үнгэргэгдэһэн уран зохёолой ба хүгжэмэй неделиин дүн тухай Табтаанайн ажалшадай суглаан дээрэ партиин окружкомой хоёрдохи секретарь Ц. Ц. Санданов, үндэрөөр сэгнэн хэлэбэ. Табтаанай нютагта нээгдэһэн Жамсо Тумуновай нэрэмжэтэ уран зохёол ба нютаг ороноо харуулха музейн хүмүүжүүлгын удха шанартай байһые дурдалсаба, Агын округто ерэһэн уран зохёолшод, хүгжэмшэд, юрэдөө, соёлой хүдэлмэрилэгшэдшье энэ музейе тойрожо гарахагүй байһаниинь эли гэбэ.

Ц-А. ДУГАРНИМАЕВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Табтаанай һууринда ершодог уран зохёолшо Жамсо Тумуновай гэр-музей.



АГАДАА УРИНАЛ НҮХЭДНИ

Үргэнхэн, үлгэнхэн
сэлгеэн Агадаа
Үргэлжэ нүхэдни
урижа байнал даа.
Үбэлдөө Агамнай
Ага бэшэ юм гэнэл,
Үбэлдөө таламнай
тала бэшэ юм гэнэл.

Онон гол шадарай
ой модоной
мойһон сагаан
тэрлигээ хэдэрхэдэ,
ая гангын
арюухан хангалаар
Ага-Хангилай
сэнхирлэхэдэ,
арга бэшэ
танилхан Агадаа
айлшалхыем нүхэдни
урихал даа.

Басагадай зүрхэдэй
баяр жаргалаар халихада,
Дууран тухай
дуун хүгжэмэй
дуулим талаар
ханхинахада,
дууданал даа нүхэдни
Агадаа.

Амһарта соогоо
аарсанай бусалхада,
амтатай ногоондо
хонидой садахада,
айлшалхые гуйнал даа Агадаа.
Багжагар томо бүхэнүүдэй
барилдаанда бэеэ
һорихоdo,
урилдааша хурдан моридои
уяандаа собхорходо,
урихал даа
нүхэдни Агадаа.

Дэлхэйн адлишуу
үдэрнүүдэй
мэлхэйдэл һолжорхыень
тоолон,
һаяар болохо уулзалгые
үгаа ехээр хүлеэнэб даа.
Шамгүйгөөр амидаржа,
шадахаа болёолби. Ага!

Үдэр хоногуудай ошохо бүри
түрэл болонош, Ага!
Тала газарайшни
үргэн сэлюуе,
танил нүхэдэйм
налгай сарюуе,
аялга дуунайш
тунгалаг арюуе,
Алхана уулыниш
үндэр дарууе
мартаагүйб даа, Ага!

Уулзахадаа бэлэглэхэб шамдаа
уран шүлэг дуугаа.
Амар мэндые дамжуулхаб
алдарта Байгалһаа,
Буряад орондоо!
Найдыш даа намдаа,
Ага!

Алексей БАДАЕВ.

БУДАЛАН, ГҮНЭЙ ҺАЙХАН

Дунгигар нарата үглөөгүүр Будалан нютагтахи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз зорин мордобобди. Уужам тала, олон гүбээ эбхэрнэ. Хаданууд угтан хаража зогсон байһан шэнгеэр, холо ойро—хаанамнайш харагдана.

Угтажа ерэһэн урин шарайтай нүхэдөөр зүрхөө дэлгэн золгожо, хундага дүүрэн сагаан эдеэнэй дээжэ тогтоон амсабабди.

Хурьган захатай. хүхэ бүд гадартай дэгэл дээрээ бүһэлһэн улаан торгон утаһан бүһэһөө мантан томо мүнгэн хутага һанжуулһан, наяад шахаһан наһатай Доржо ахай урда гаража:

— Хүлеэжэ байһан хүндэтэ айлшаднай, угтажа байһан уран зохёолшоднай, хүгжэмшэднай Будалангай газар дээрэ бууба гээшэт. Будалан уулын зүүн-урда хормой доро, . Баатар уулын баруун-хойто хаяада, ута сагаан Ононой уужам хоймоһото түбхинэһэн, хамаг амжалтаараа жарган һуудаг Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд угтан таанадаа хүлеэжэ байһалди. Хүндэтэй айлшаднай боложо буугты, хүн зонтоймнай уулзажа зугаалагты! — гэжэ уряалаа мэдүүлэн. гараа дэлгэбэ.

Колхозой түрүүлэгшэ Цыдып Цыренжапович — шумууһан залуу нүхэр колхоз болон нютагайнгаа баян түүхэтэй, ажалайнгаа амжалтатай танилсуулжа һонирхуулба, бидэнээрээ хамта ябалсажа харуулба. Бүхы түсэбөө дүүргэжэ, түрэл партиингаа түүхэтэ съездые угтаһанаа хэлэжэ баярлуулба. Түбхинэһэн һуудалтай, юумэнэйнгээ урда ороһон ажахы байна гэжэ мэдэхээр. Манай үбэлжэлгэ һайн үнгэржэ байна. Үбһэ һолоомон элбэг. Хонид түрэжэ эхилэнхэй.

Будалан түүхэтэ баян нютаг гэжэ бидэ дууланһан байгаабди. Нютаг оронойнгоо түүхэ һайн мэдэхэ, хорёод жэл соо эндэхи дунда һургуулиин географиин багшаар хүдэлжэ байһан, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Р. Ж. Цырендашиев «Сэрэг нарһанай», «Тогоон шулуунай», «Үхэр шулуунай». «Бага баатарай» домог түүхэ гоёор хөөрэжэ һонирхуулба.

Үдэшэ колхозой Соёлой ордон соо бага ехэгүй олон зон сугларжа, халуун уулзалга эхилжэ, шүлэг ханхинаа, дуун, хүгжэм зэдэлжэ, хани нүхэдэй халуун уулзалга оройболотор үргэлжэлөө һэн.

Хойто үдэрынь Совет Армиин һайндэр манай баярта шэнэ долги нэмээн, бүри хурсаар сэнгүүлбэ.

Гүнэйн сомоной XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз зорин, аянаа үргэлжэлбэбди. Колхозой түрүүлэгшэ Б-М. Цырендашиев энэ колхозые 13 жэл соо ударидажа байһан нүхэр байна. Парторганизациин секретарь Б. Г. Батуев түрүүлэгшэтээ хоюулан бидэнэрые угтажа, ажал һуудалтаяа, ажалша хүнүүдээрээ, залуушуултаяа дуратайгаар уулзуулан танилсуулба. Ажалай болон дайнай ветерануудтай золгобобди. Барилгаар һайн. Залуушуулдаа анхаралаа табидаг байна. Энэ нютагта спорт ехэ хүгжэнхэй.

Хүдөө ажахын продукци гүрэндөө тушааха түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ байдаг түрүү колхозуудай нэгэн байба. Үнгэрэгшэ жэл тараанай үндэр ургаса хуряагаа. Хорин мянга гаран хонидойнь ехэнхи хубинь нарин нооһотой, ехэ олзо колхоздоо оруулдаг. Энэ үүлтэртэ хонидые бии болгохо хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд Д. Д. Чамах. Р. Базарон ехэ үүргэ дүүргэһэн магтаалтай. Томодхогдоһон МТФ-гээ дуратайгаар харуулба. Эндэ дүрбэн зуугаад үнеэтэй, 22 һаалишад ажаллана.

Энэ колхоздо ажалай түрүүшүүл, ордентон олон. Ленинэй ордентой зургаан хүн байна.

Тала бэлшээриие һонирхон харахаар, Хуһатын-Хүндыдэ хүдэлжэ байдаг холын суута хонишонойдо — Эрдэни Жамсарановай бүлэдэ хүрэжэ ошобобди. Энэ багай ойрын хонишод булта тэндэ суглараа. Ехэ һонин уулзалга болоо. Гэрэй эзэн Эрдэни Жамсаранов болбол ажалай арюун жэшээ харуулһан, олон залуу хонишодые һурган хүмүүжүүлһэн, үнгэрэгшэ табан жэл соо з у у н эхэ хонин бүриһөө 110-һаа доошо хурьга абажа үзөөгүй, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудтай, РСФСР-эй хүдөө ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй. Хани нүхэрынь Октябриин Революциин болон Ажалай Улаан Тугай орденуудтай. Энэ ажалша бүлэ үнгэрэгшэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 115 хурьга абаһан. 5 килограмм нооһо хонин бүхэнһөө хайшалаа.

Үдэшэ колхозой һаруул уужам Соёлой ордон соо олоной хабаадалгатай уран зохёолой, хүгжэмэй үдэшэ боложо, зоной һонирхол бадараба. Будалан, Гүнэй нютагайхид бидэндэ мартагдашагүй баяр дурасхаал сэдьхэлдэмнай үлөөгөө.

Цокто НОМТОЕВ,
Социалис Ажалай Герой.

СОГТО УУЛЫН СУУРЯАН

...Газаа хабарай я н з а оронги. Зүүн-урагшаа шэглээд, гушаад модо гүйлгэлдэһөөр ябатарнай, хэдэн дабхар шулуун гэрнүүд, хаһатай үндэр барилга, үйлэдбэринүүд харагдаба. Энэмнай Ново-Орловский тос х о н . Ашагта малтамал шанаржуулгын ехэ комбинат эндэ бии. Эндэхи байгаалиин дарасые — хоморой шухаг металл анха түрүүн бэдэрэн олоһо, үсэд нэтэрүүгээр шэнжэлһэн хүнэй — геолог Вадим Орловой нэрые мүнхэлһэн үйлэдбэри мүн.

Тон ехэ баялигтай гэжэ тодорһононь һүүлээр эндэ шэнэ хото, шэнэ рудник барихa тухай тогтоол гараба. Зүгөөр Вадим Орлов баяртай энэ мэдээсэл дуулангүйгөөр, хүндэ үбшэндэ дайрагдажа, оройдоо 32-тойдоо наһа барашаһан юм. Ново-Орловский тосхоной һуури табилга дээрэ тэрэнэй һамтан үхибүүдээрээ хүндэтэ айлшад боложо ерэһэн байгаа. Ерээдүй хотын генеральна түсэбэй ёһоор, гол талмай дээрэнь Вадим Орловой дурасхаалта хүшөө табигдаха болонхой...

— Манай комбинат 1985 онһоо хойшо дүүрэн хүсөөрөө ажаллажа байна. Шухаг малтамалнуудай хоёр уурхайтайбди. Хамта дээрээ олон хүн эндэ ажалладаг юм,— гэжэ комбинадай директор Виктор Михайлович Столяров — дүшэ хүрөөгүй наһанай, халта буржад гэһэн шара үһэтэй, багжагар шинраг нүхэр үлүү үгэгүйгөөр тоб байса ярина.— Үнгэрһэн жэлдэ горитойхон сэнгэй товарна продукци үгөөбди. Түсэбөө бүхы талаһаань дүүргэжэ шадаалди даа. Тиигээшье һаа, продукциин шанарай, ажалай журамай талаар өөдэ татамаар зүйлнүүд олон.

— Энээнэй урда тээ хаана хүдэлжэ байгаа һэмта, ямар тушаал зэргэдэ?— гэжэ манай нүхэдэй нэгэн һураадхиба.

— Холо даа, аяар Красноярска хизаарай гүн ехэ тайга соо,— гээд, тэрэ урмаар энеэбхилээд абаба.— Баһал иимэрхүү үйлэдбэриие хүтэлбэрилжэ байгаа һэм.

— Хэр зэргэ барилга хэнэ гээшэбта?

— Орловский, Ново-Орловский гэжэ хоёр тосхонтойбди. Хуушандань манай комбинадта хабаатай 200-гаад бүлэ һуудаг. Шэнэ тосхондо 50 гаран мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, дунда һургуули, үхибүүдэй саад, поликлиникэ барихайбди. Мүнөө жэлдэ банн, больница, хүн зоной һууха 4 байшан бодхоохо һаатайбди,— гэжэ тэрэ харюусаба.

— Гэр байрагүй улад олон гү?

— Яһала бии лаа даа. Хамтын 2 байратайбди. Оройдоо байрагүй гэр бүлэ зуугаад шахуу. Табан зуугаад айл байраяа һайжаруулха гэжэ хүлеэнэ.

— Комбинадайтнай хамһабариин ажахы хэр зэргэ хүгжэжэ, ямар ашаг олзо үгэнэ гээшэб?

— Мүнөөдөө 300-гаад эбэртэ бодо мал баринабди. Зуугаадынь һаалгадаг. Үнгэрһэн жэлдэ 127 тонно һү, 29 тонно мяха абаабди. Саашадаа жэл соогоо ажаллажа байһан хүн бүхэндэ 70 килограмм һү, 20 килограмм мяха хүртөөхэ зорилготойбди. Тэрээнһээ гадна һарын 2 килограмм мяха, 1 килограмм тоһо талоноор үгэдэгбди. Хуушан тосхонойхид мал баряа юм ааб даа..

Иимэрхүү хөөрэлдөөнэй һүүлээр комбинадай директор һууриһаа бодожо:

— Зуу дахин шагнанхаар, нэгэ дахин хараа һаа, дээрэ гэлсэдэг. Би та нүхэдтөө ажахыгаа үзүүлһүү,— гээд, бидэниие дахуулаад, газаашаа гараба.

Тосхонһоо холо бэшэ, ой соо эмтэй домтой аршаан сохилон гаража байна. Амталаад үзэхэдэ, «Дарһанай» уһантай адлирхуу. Эндэ комбинадай ажалшадай амарха, эмшэлүүлхэ профилактори баригданхай.

— Энэ профилакторимнай хоёр жэл хүдэлжэ байна, эмшэлгын али бүхы түхеэрэлгэ бии,— гэжэ ахалагша врач Татьяна Николаевна Овсянникова хөөрэнэ.— Табин хүнэй һууритай юм. Түрүүшээр энээн руу ерэхэ улад олдодоггүй шахуу байгаа. Хүнүүд гол түлэб курорт руу зүдхэдэг һааб даа. Теэд тэндэ хэдэг аргыень дуулаан хэнэ ха юмбиоди. Эдеэ хоол бүришье үлүү һайн. Манай эмшэлгын кабинедүүдые орожо харагты,— гэбэ...

Мянга гаран үхибүүдэй һурадаг дунда һургуулида,, шанаржуулгын фабрикын хүдэлмэришэдтэ айлшаар ошожо, тэдээнтэй уулзалга үнгэргэбэбди. Хотын комсомолшууд, залуушуул хайшан гэжэ сүлөө сагаа үнгэргэнэб гэжэ баһал харабабди. Саашанхи харгы замнай бидэниие яаруулна. Уданшьегүй Ононой эрье руу, Будалан шэглэһэн харгыгаар гүйлгэжэ ябатарнай, домог түүхэтэ «Сэрэг-нарһад» нюдэнэй үзүүртэ бултайба...

Сэлмэг тэнгэриин
хүбөө доохонуур
Сэрэг-нарһад
халта найгалдаа.
Сээжым оёорой
гуниг нэрюулээд,
Сэхэ намайгаа
даллан байнал даа.

Энэ мэдээжэ дуунай аялга эжэлүүдгүй сээжэ зүрхэнһөө гарана.

Чимит-Рэгзэн НАМЖИЛОВ,
Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

ШАНДАЛИ НЮТАГАЙ ШАРАЙ

Агын түбтэ үнгэргэгдэһэн айхабтар һонин уран зохёолой-хүгжэмтэ үдэшэдэ хабаадалсажа, зориг ороһон Алексей Бадаев бидэ хоёр Шэтын уран зохёолшод Евгений Куренной, Борис Макаров, Агын композитор, поэт Дагба Ринчинов, залуу поэт Баатар Шагдаров, хүгжэмшэн Светлана Базарова гэгшэдтэй үбэл хабар хоёрой засагаа буляалдажа байһан талын харгыгаар Дульдаргын районой Шандали нютаг тээшэ табилуулшабабди.

Свердловой нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Жамбал Цырендоржиевич Цырендоржиев бидэнэрые ажахытаяа танилсуулаа. Шандали гээшэмнай үнэхөөрөө ажахыгаа хүгжөөһэн, соёл болбосоролоо бадарааһан һайхан нютаг юм байна. 292 үрхэтэ айлые багтааһан һууринда 13 үндэһэ яһанай 1176 хүн зон ажаһууна, 350 колхозник хүдөө хээрэ, мал ажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Колхоз 18 мянган хонитой, 1200 эбэртэ бодо малтай, 47 трактортай, 50 автомашинатай, 18 комбайнтай. Ажахын олзо оршо жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй хараагаар 5 миллион 600 мянган болонхой. Шандалиинхид тараан ажахын, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Түрүү хонишон Цыдып Дашабалов 1985 ондо зуун хонин бүриһөө 106 хурьга абажа, Дульдаргынгаа районой хонишодой социалис мүрысөөндэ зулай барижа ябана. Тиихэдэ ажахын һаалишан Дарима Будаева үнеэн бүриһөө 2683 килограмм һү һаажа, колхоз соогоо түрүүлээ..

Бидэ Бүйлөөһэтын һү һаалиин фермэдэ, ахалагша хонишон Борис Жамбалдоржиевай отарада ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсаабди. Тэндэ урагшаа һанаатай, КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдаһан СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй түсэбүүдые дүүргэхэ гэжэ эрмэлзээһэн хүнүүд ажаллана. Малшадай, хонишодой байра байдал тон һайн.

Шандалида һур харбалга илангаяа ехээр хүгжэнхэй. Тиимэ байха ёһотойшье даа. О р о н соогоо, дэлхэй дүүрэн суурхаһан һуршад — уласхоорондын классай спортын мастернууд Мэлс Дабаев, Галина Архипова, Владимир Ешеев, болон бусад Ага нютагһаа урган гаранхай бшуу. Эдэ нүхэдэй жэшээ залуушуулда һайн һайхан нүлөө үзүүлнэ. Шандали нютагһаашье алад саагуур алдаршаһан спортсменүүд бии байна. Жэшээнь, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Жигжитова, СССР-эй спортын мастер Чингис Цыренов болон бусад.

Дунда һургуулида уран зохёолшодтой уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрөө. Бидэнэй шүлэг зохёолоо уншаһанай һүүлээр эдир артистнууд бидэнэртэ ехэ концерт харуулаа. Бэлигтэй үхибүүд ургажа байна гэжэ харагдаа. Һургуулиин Солбонэ Туяагай нэрэмжэтэ литературна кружогойхид шүлэгөө уншаа.

Үдэшэлэн колхозой соёлой байшанда «Сэсэглэн һалбарһан сэлгеэн Ага» гэһэн уран зохёолой-хүгжэмтэ һайндэр болоо. Хүн зоной олон гээшэ хэлэшэгүй. Улаан-Үдэһөө, Шэтэһээ, Агын түбһөө ошоһон айлшадаа нютагай зон хани халуунаар угтаа.

Гунга ЧИМИТОВ,
Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

САГААН-УУЛА, САГААН-ШУЛУУТАЙГААР

…нэрэй ажалай амжалтада тон ехээр баясаһан, хэдэн олон һургуулинуудаар ябажа, һурагшадтай болон багшанартай уулзаабди.

Ага нютагай эгээл зүүн хажуу болохо Хүһөөшэ тосхон хүрэжэ ерэхэдэ, соёлой шэнэ байшан нээгдэхээ байба. Энэнь шулуугаар баригдаһан, дүрбэн зуун хүнэй һууха һууритай, хоёр дабхар үндэр сагаан байшан болоно.

Түрүү ажалшадайнгаа алдарта ойнуудые тэмдэглэхэ, түрэ найр хэхэ, залуу зоной гэр бүлэ болоходонь, загсда оруулха үргэн ехэ хэдэн зал. Шала дээрэнь элдэб гоё, үнгэтэй хибэсүүд, ханаарнь шэб шэнэ—юрын айлда олдохогүй, хуу ялагар полированно рижскэ сервант, креслэнүүд, диванууд. Сервант соонь элдэб хрусталь амһартанууд яларна. Дээдэ үйзэһэнь хоёр-гурбан томо хрусталь люстрэнүүд һанжажа, ямар нэгэн городой томо театрай зосоохи байдалай түхэл түһөө һануулна.

Энэ талын дунда ябатараа, иимэ ордондо гэнтэ ороходоо, түрүүн этигэшэгүй, һэргэжэ гайхамаар байба. Теэд эндэ нэгэшье гайхаха юумэн үгы.

Колхоз өөһэдынгөө хүсөөр энэ ордон баряад, хонишод малшад, механизаторнууд сүлөөтэй сагаа эндэ ерэжэ амарха, үхибүүдэйнгээ түрэ найр хэхэ, түрэһэн үдэрнүүдээ үнгэргэхэ. Залуушуул волейбол, баскетбол, шатар наададаг, хүгжэмэй, оёдолой, барилдаанай, боксын кружогуудта ябадаг болонхой.

һүүлэй үедэ эндэ ритмическэ гимнастика суутай болоо.

— Манай колхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Тиимэһээ һүүлэй үедэ соёлдо ехэ анхарал хандуулнабди. Саашадаа бүри ехээр хандуулдаг болохобди. Соёл болбосоролой хүдэлмэриие һайнаар ябуулхадаа, хамаг ажалаймнай дэбисэ дээшэлнэ. Мүнөө арбан хоёрдохи табан жэлдэ колхозойнгоо олзын 51 процентые соёлой хүгжэлтэдэ табихамнай,— гэжэ «Красный Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ манда хөөрэбэ.

Тэрэ үдэшэ колхозой ордон соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан арба гаран ветерануудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденуудые барюулган болоо. Һүүлдэнь арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажалдаа эрхим амжалтануудые түйлаһан олон тоото түрүүшүүлдэ областиин, округой болон Могойтын райкомой, колхозой правлениин зүрһөө грамотанууд, элдэб үнэтэ шангууд үгтэбэ.

— Һаяхан лэ манай колхоз район соогоо һүүл хадхаһан ажахынуудай нэгэн байһан юм. Мүнөө энэ түрүү зэргэдэ гарахадаа, ажалаа эрхимээр түсэблэжэ шадаһанай, хаа хаанагүй ажалай подряд бии болгоһоной, журамтай болоһоной ашаар, залуушуулай колхоздоо үлэдэг, хүн бүхэнэй колхозойнгоо ажалда шуналтайгаар хандадаг болоһоной ашаар юумэ түйлаабди. Мүн эндэ залуу түрүүлэгшэ Цырен Нимбуевич Нимбуевай үүргэ ехэ бии. Энэ хадаа шэнэ сагай тон ехэ шэнжэ гээшэ,— гэжэ олон нүхэд манда хэлэбэ.

Херин Сагаан-Уулын «Путь Ильича» гэжэ колхоздо Шэтын область соо һү һаалгаар һүүлэй хоёр жэл соо чемпион болоһон Анна Николаевна Шугаеватай танилсахаяа бидэ бүри түрүүн орэһэн байнабди.

«Березка» гэжэ энэ малай фермэдэ Анна Николаевна арбан найман жэл хүдэлжэ байна. Гадна Анна Николаевна арбан үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлжэ, Эхэ-геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүн байба.

Тэрэнэй үхибүүд мүнөө хаа хаанагүй хүдэлжэ, зарим нэгэниинь эхынгээ хүдэлдэг фермэ дээрэ үлэжэ, мүн лэ эрхимээр ажалладаг болонхой.

Анна Николаевна партиин XXVII съездын хүндэлэлдэ һү һаалгаар хоёр һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэхэб гэжэ уялга абаһан байгаа. Энэ уялгаяа эрхим һаалишан бүри түрүүн, февраль һарын эхиндэ дүүргээд, мүнөө бүри ехэ уялгануудые арбан хоёрдохи табан жэлдэ абаба.

Мүн С а г а а н-Шулуутайн «Дружба» колхозой эрхим хонишон, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудтай Жаргал Гармаевтай бидэ танилсабабди. Энэ нүхэрнай хонин ажал дээрэ гуша гаран жэлэй туршада хүдэлнэ.

Мүнөө үедэ тэрэнэй хонид түрэжэ эхилэнхэй. Баһал энэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээд, саашадаа ажалдаа бүри ехэ ханамжатайгаар хандажа, арбан хоёрдохи табан жэлдэ өөрынгөө хубитые оруулхаар Жаргал Гармаев шуумайжа оронхой. Эндэ нэмэжэ хэлэхэ зүйл гэхэдэ, иимэ байна: Сагаан-Шулуутай хэдэа мэдээжэ буряад поэт, хүүгэдэй дуратай уран зохёолшо Цэрэн-Базар Бадмаевай түрэһэн нютаг.

Ингэжэ Агын талада ажалай эршэ улам шангадажа, шэнэ сагай шэнжэ хаа хаанагүй харагдажа байна.

Цэрэн ГАЛАНОВ.

ХҮН БА БАЙГААЛИ

ХАМГААЛХЫ ҮҮРГЭНЬ ЕХЭ

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Биологиин институдай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд ой модоной хамгаалхы үүргэ тухай шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Буряадаймнай дэбисхэр дээрэ ой тайгаар хомор нютагуудта ой модо тариха, эльһэлиг хүрьһэтэй газарнуудые бэхижүүлхэ асуудалда тэдэнэр гол анхаралаа хандуулна. Эрдэмтэдэй хэһэн шэнжэлгын үндэһөөр Хяагтын районой «Пограничный» совхоздо, Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхоздо дүн хамта 2000 шахуу гектар талмайда полинуудые хамгаалха ой модоной зуруудууд таригдаһан байна.

ШИИГ НОЙТОНОЙ багаар ородог, үе-үе болоод ган гасуурта абтадаг, бэлэхэнээр һалхинда нурадаг үргэн ехэ газарнууд Буряадтамнай бии юм. Жэшээлхэдэ, Зэдэдэ Борьёогой, Мухар-Шэбэртэ Түгнын, Баргажанда Хүнтэйн талануудта, тиихэдэ Улаан-Үдэһөө Хори хүрэтэр мүртэй һайн ой тайга байхагүй. Эдэ ехэ талануудта ган гасуурай саг үргэлжэ «айлшалан» ерэдэг һэн тула тэрэнние уридшалан хэмжээнүүдые абаха шухала. Энэ талаар ой модоной мелиораци ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ дүй дүршэл, ажабайдалнай харуулна.

Буряадаймнай тала дайдада үргэн ехэ хэмжээнэй ой модо искусственна аргаар тарилга һая болотор хэрэглэдэггүй байгаа. Зарим эрдэмтэд, түрүү бодолтой ажахын хүтэлбэрилэгшэд туршалгын зорилготойгоор ой модоной зуруудуудые хэһэниинь багал һэн. Тиимэһээ парти болон правительствын 1967 ондо баталан абаһан «һалхинай болон үһанай нуралгаһаа газарай хүрьһэ хамгаалха талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай» тогтоолой гараһанай удаа Буряадтамнай хамгаалхы үүргэтэй ой модоной зуруудууд үргэнөөр таригдажа эхилһэн байна.

Республикадамнай ашаглагдадаг 1020 мянган гектар полиин 650 мянганиинь һалхинай болон үһанай нуралгада абтадаг, 137 мянганиинь иимэ аюулда орошохо тулюур байдалтай гээшэ. Нарһан тужануудтай газарынь ойрдоол 30 шахуу процент болоно. Эдэ тужанууд газарай хүрьһэндэ балай ехэ туһа хүргэнэгүй. Юуб гэхэдэ, ган гасуур жэлнүүдтэ түймэртэ гэмтэһэн, мүн эмхи гуримгүйгөөр отололтоһоо, адуу мал адуулалгаһаа хохидожо, һайнаар урганагүй бшуу.

«Нюдэнэй харасын торолдохо модогүй» талануудта, эндэ тэндээ үлэнсэг ой модотой газарнуудта модо тарилгые түргэдхэхэ хэрэгтэй. Ёһын тэдыдэ модо тариха бэшэ, харин сабшалан, полинуудые һалхинһаа хамгаалһан, шииг нойтыень тэнсүүрилһэн, үгышье һаа жалгануудые, эльһэлиг газарнуудай хүрьһэ бэхижүүлһэн удхатайгаар тариха шухала. Тэрэшэлэн хэрэглэгдэдэггүй газарнуудта, фермэ, отара ба полевой стануудта, һуурин тосхонуудта, мүн тэдэнние тойруулжа, ой модо һуулгабал, баһал туһатай. Энэ мэтын хэмжээ ябуулгануудай ашаар газарай үрэжэлтэ хубинь һайжаруулагдажа, эдэнние ашаглаха талаар ажахын удхатай арга боломжонууд бүри үргэдэхэ жэшээтэй.

Буряад ороной байгаалиин эрхэ байдалда газарай нуралгатай тэмсэлэе гансал агротехническэ аргаар шиидхэхын аргагүй гэжэ республикымнай колхоз, совхозуудай һүүлэй 20 жэлэй дүй дүршэл харуулна. Ган гасуур жэлнүүдтэ 1 гектарһаа ойрдоол 4—6 центнер таряан хуряагдана. Мүн таряанай хуряагдаһан полинууд дээрэ мал бэлшээхэдэ, ехэ хойшолонгуудтай. Тиимэһээ агротехническэ болон ой модоной мелиоративна онол аргануудые комплекснээр ябуулхадаа, газрай хүрьһэ нуралгаһаа абарха аргатайбди.

1962—1980 онуудта Буряадаймнай хуурай шэрүүн уларилтай тала нютагууд шэнжэлэгдэһэн байна. Байгаалиин тиимэ эрхэ байдалтай газарнуудта ургадаг ой модон, һөөгүүдэй бүридэл, «нюсэгэн» болон сул губиин шэнжэтэй эльһэлиг газарнуудые бэхижүүлхэ, поли хамгаалха модо ургуулгын агротехническэ болон мелиоративна гол хүдэлмэринүүд элирүүлэгдээ һэн. Эльһэлиг хүрьһэтэй газарта һуулгагдаһан зуруд модоной 89—97 процентнь абасалдан ургана, намарай полидо — 41—78, хабарай полидо — 15—30 процент модод абасалдана гэжэ шэнжэлгэ харуулаа. Илангаяа хабар хахалагдаһан полидо модон һуулгагдахадаа, гол түлэб хаташана. Тиимэһээ хуурай талада хамгаалхы үүргэтэй ой модо хабарай сагта хахалагдаһан газарта һуулгажа болохогүй, энэ «дүршэлөө» орхихо хэрэгтэй.

СССР-эй Наукануудай академиин СО-гой В. Н. Сукачевой нэрэмжэтэ Ой модоной институдай хамгаалхы ой модо ургуулгын лабораторидо хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй ашаар Хакасиин, Алтайн, мүн баһа Буряадай талануудта ган гасуурай эрхэ байдалда хамгаалхы үүргэтэй ой модо үсхэбэрилэн ургуулха арга бии гэжэ батадхагдаа. Тиигэжэ Зүүн Сибириин талануудые ногооруулха технологи зохёогдожо, зарим тэды дүй дүршэл бии болонхой.

Энэ талаар Буряадтамнай хэгдэдэг хүдэлмэри эрдэмтэдэй харзалһан хэмжээндэ хүрэнэгүй. Борьёогой, Түгнын, Тамшын, Үдын болон Хүнтэйн үргэн ехэ талануудта ой модоной мелиораци багаар ябуулагдана. Жалгануудые, ашаглагдадаггүй газарнуудые, сабшалангуудые бэхижүүлхэ, фермэнүүдые, малай байранууд болон полевой стануудые хамгаалха зуруд ой модон үшөө таригдажа эхилээдүй. Мүн һуурин тосхонуудые ногооруулха хэрэгтэй. Газарайнгаа үрэжэлые һайжаруулха ба һууринуудые ногооруулха талаар республикымнай ой модошодой урда асари ехэ зорилгонууд табигдана гээшэ.

Жэлдээ 660 гектар талмайдэ хамгаалхы үүргэтэй ой модоной зуруудуудые хэхэ зорилготойгоор республикадамнай түрүүшынхиэ байгуулагдаһан Сэлэнгын ой модоной мелиоративна станци 1975 онһоо юрын лесхозой үүргэ дүүргэдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, ой модотой ехэхэн талмай газар үгтэжэ, ажахын тоосоогоор ажалаа эмхидхэһэн ой модоной ажахын [illegible] үүргэ даалгагдаһан байгаа бшуу. Энэ хубилалтын дүн — жэлдээ 150 гектарта хамгаалхы ой модон һуулгагдана, ой модон, барилгын материалнууд бэлдэгдэнэ.

Тобшолол хэхэдэ, ганса Буряад орондо бэшэ, харин Байгал далайн үмэнэхи бүхы хизаарта хамгаалхы ой модонуудай талмай ехэ болгохо, энэ хүдэлмэриеэ үндэһөөрнь һайжаруулхаар саг ерээ. Энэ хэрэгые бодотоор бэелүүлжэ шадабалнай, Байгал далайн үһан бүри ехээр, тунгалаг сэбэрээр салгидаха һэн. Тиигэхын тулада ой модоной мелиорацитай холбоотой эмхидхэлэй болон ажахын шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Ой модоной һөөгүүдэй ехэ питомник-бааза барилга энэ талаар түрүүшын зорилго болоно.

Ой модоной предприятинуудай кадрнуудые хубаарилан табилгада, тэдэнние һурган бэлдэлгэдэ горитой анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тэрэшэлэн республикын колхоз, совхозуудай, предприятинуудай туһаламжа дэмжэлгэгүйгөөр ой модоной мелиорациин хүдэлмэри ургэдэн хүгжэхэ аргагүй. Энэ зорилгоор ябуулагдадаг хүдэлмэри эрдэмтэдтэй суг хэгдэхэ зэргэтэй. Мүн тиихэдэ нютаг бүхэнэй ой модошоной даажа абаһан газартаа харюусалгатай, ёһотой эзэн байлгаһаа бага бэшэ юумэн дулдыдаха.

Энэ статья соо республикымнай ой модоной мелиорациин хүгжэлтын асуудалнууд шэнжэлэгдэбэ. Мүнөө республикадамнай энэ асуудалаар эхилһэн хүдэлмэриин бүри үргэдөө гээшэ һаа, аша үрэнь таряан ажалда, үбһэ хуряалгада эли бодо харагдаха һэн.

Х. БУДАЕВ,
СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай Биологиин институдай лабораториие даагша.

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛНУУДАЙ АЛБАН

Ажалшадай эрилтэ хангадаг үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ ёһо заншалай албан бии болгогдоһоор жэл шахуу боложо байна.

Үнгэрөөд байһан үе соо Улаан-Үдэ хотын ажалшадай дунда энэ талаар ямар хэмжээ ябуулганууд хэр үнгэргэгдэнэ, эмхидхэгдэнэ хэб гэһэн асуудал гарана.

Жэлэй туршада хотын олон тоото ажалшадай залуушуулай түрэ наада, хурим, мүнгэн, алтан түрэ, ажалшадай ойн баярай, пенсидэ үдэшэлгын, һайндэрэй үдэшэнүүдые эдэнэр үнгэргэһэн байна. Тиихэдээ эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд архигүйгөөр һайндэрлэгдэхэдөө, бултанай зүрхөө һайшаагдаа гээшэ.

Шэнэ ёһо заншал арад зоной дунда нэбтэрүүлхэ зорилготой албатан өөһэдынгөө хүдэлмэри ёһотой һайнаар эмхидхэжэ шадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэр али нэгэн үдэшэдэ бэлдэхэдээ, тусхай сценари бэшэдэг, программа зохёодог заншалтай юм.

Баяр ёһололой боложо байха үедэ поэдүүдэй бэшэһэн амаршалгын шүлэгүүд, шог, ёгто болон хошоо үгэнүүд, юрөөлнүүд элбэгээр хэлэгдэдэг, хатар, ёохор, энеэдэ зугаа элбэгтэй элдэб наадануд эмхидхэгдэдэг болонхой. Эдэ бүхы хатар наадые дүй дүршэл баянтай хүгжэмшэд хангадаг юм.

Шэнэ гуримаар үнгэргэгдэдэг болоһон баяр ёһололой эдэ үдэшэнүүд «Багульник» гэжэ кафедэ гү, али соёлой байшангуудта үнгэргэгдэнэ. Саашадаа шэнэ ёһо заншалнуудай үдэшэнүүд баяр ёһололой байшанда үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Гэр бүлэнэрэй тусхай уряалаар үдын хоол бэлдэгдэдэг болоо. Столовын хүдэлмэрилэгшэд хэндэ, ямар эдеэ бэлдэхэ тухайгаа уридшалан ээдтэйнь зүбшэн хэлсэдэг, өөһэдынгөө буйлуулһан шэнэ түхэлэй эдеэ хоол дурадхадаг болонхой. Мүнөө гэр бүлэнэрэй захил бэелүүлхэ дүрбэн бүлэг бии болгогдобо.

Хабарай эхин һараһаа гэр бүлын болон шэнээр айл бологшодой албатан хүдэлжэ эхилхээр хараалагдана. Ажалшадай эрилтэ хангадаг министерство Чертенковой нэрэмжэтэ үйлсэдэ табан таһалгатай байра энэ хэмжээ ябуулгануудта бэлдэжэ захалаа. Эндэнь шэнэ ёһо заншалай албатанда шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд асарагдажа, табигдажа байнхай. Социолог, юрист, психолог, бусад мэргэжэлтэд эндэ хүдэлхэ юм. Ёһо заншалнуудай энэ албанай хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилгонь хадаа хүнэй хуби заяагаа оложо, гэр бүлэ болохо хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ хэрэг болоно. Нэн түрүүлэн «Вестник Бурятии» газетэдэ соносхол тунхаглаха, удаань тэдэнэрые танилсуулха гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Мүн Баяр ёһололой байшангай бага зал соонь гэр бүлын болон шэнээр айл бологшодой албатан танилсалгын үдэшэнүүдые үнгэргэжэ байхаар уялгалагдана. Эдэнэр үдэшэдэ уригдахаһаа гадна, зунай һарануудта теплоходоор сэнгэхэ гү, али город соогуур үнгэргэгдэхэ аяншалгада хабаадаха, гэр бүлын асуудалда зорюулагдаһан лекци, хөөрэлдөөнүүдтэ уригдахаар хараалагдана.

Т. НАГАЕВА.

Номой таля

БАЙГАЛ ДАЛАЙ БА УЛАРИЛ

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Лимнологическа институдай метеорологиин ба сагай уларилай лабораториин научна хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн шэнэ шэнжэлгэ бүхэн эрдэмтэдэй болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй онсо анхарал татадаг гээшэ.

К. Н. Мизандронцевагай «Байгал далайн байдал сагай уларилда яажа нүлөөлнэб» гэһэн ном Новосибирскын «Наука» хэблэлээр барлагдаба. Сагай уларилай зарим түхэл шэнжэ эндэхи нютагай сагай байдалай онсо янза комплекснээр шэнжэлэгдэһэн байна. Экспедиционно хүдэлмэринүүдэй болон гидрометеостанцинуудай олон жэлэй ажаглалтануудта үндэһэлэн, Байгалай үмэнэхи биологическа байдалай, сагай уларилай онсо шэнжэнүүдые автор тобшолон тодорхойлоо. Газарай түхэл шэнжэһээ, жэлэй сагһаа дулдыдан, Байгал далай дээрэ агаарай һэлгэхэ ушар хүсэд дүүрэнээр тус ном соо зураглан харуулагдаа. Жэлэй хаһа бүхэнэй сагай уларилда Байгал далайн байдалай хэр нүлөөлдэг тухай монографи соо мүн лэ тодорхойгоор хэлэгдэнхэй. Эдэ бүгэдые харуулһан картанууд зохёогдожо, ном соо үгтөө. Эдэ картанууд эрдэм ухаанай, мүн ажахын ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, Байгал далайн үмэнэхи нютагуудта барилга хэхын урда тэдэ картануудые хаража проектнүүдые зохёохо хэрэгтэй.

Сибириин үргэн дайдые бүхы талаһаань ашаглажа байһан энэ үедэ Байгал далайн санитарно-гигиеническэ эрхэ байдал тэрэнние аршалха тухай асуудал ехэ удха шанартай болонхой гэжэ автор монографиингаа түгэсхэлдэ тобшолол хэнэ. Далай шадар территориально-промышленна комплекс байгуулхадаа, нютагай байгаалиие комплекснээр ашаглаха ба хамгаалха эрилтэнүүдые бүри дээшэлүүлхэ шухала.

М. ФУРМАН,
географиин эрдэмэй кандидат.

СПОРТ

ДААМАЙ ҺОНИН

Уласхоорондын даамаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Башкирай АССР-эй Ишимбай хотодо үнгэргэгдэбэ. Спортын мастерта кандидадууд — Петропавловка тосхоной дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Дари-Сурун Норбоева, Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын нэгэдэлэй хүдэлмэришэн Надежда Ринчинова юһэһөө 5,5 очко абажа, 38 даамшадай дундаһаа 6—10-дахи һууринуудта гараһан байгаа.

* * *

Даамаар эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй дунда Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болобо.

Эрэшүүлэй дундаһаа Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай хүдэлмэришэн, спортын мастерта кандидат Александр Ковалев болон технологическа институдай студент Цыран Дамбаев 14-һөө 8,5 очко абаһан байгаа. Гэбэшье наадanай коэффициентээр үлүү байжа, А. Ковалев республикын чемпион болоо.

Хоёрдохи бүлэгтэ 49-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Саша Балдаев илалта түйлажа, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ.

«Урожай» бүлгэмэй Россин совeдэй хоёр дахин чемпионка, Улаан-Үдын 2-дохи интернат һургуулиин 10-дахи классай һурагша, спортын мастерта кандидат Елизавета Баинова эхэнэрнүүд сооһоо шалгарба. Буряадай багшанарай институдай студентка Нелля Гармаева — хоёрдохи, Светлана Уханова гурбадахи шангуудта хүртөө.

С. АФАНАСЬЕВ.

Социалис оронуудаар

БЕРЛИН. Наумбург хотын (Галле округ) заводой ажалшадай оролдолгын ашаар эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэридэ рободууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Коллективээй зохёон бүтээһэн оньһон туһалагшад овощ болон үрэ жэмэс складта хадагалха, мяха багсалжа ашаха хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг, саахарай заводуудта элдэб хүдэлмэри хэдэг. Ажалай бүтээсые хэлбэришэгүй дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые һайжаруулгада шэнэ техникэ туһа нэмэри болоно.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын ба ой модоной ажахын, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта 3 мянга гаран робот хүдэлдэг. 1990 он болотор тэдэнэй тоо 10 мянганда хүргэгдэхөөр хараалагдана.

ПРАГА. Чехословакиин 250 мянга гаран үхибүүд жэл бүри гурбан долоон хоног «хүбшэ ой соохи һургуулинуудта» үнгэргэдэг юм. Тэдэнэр тэндэ хэшээлнүүдтэ ябадаг, спорт эрхилдэг, хүсэ тамираа нэмэдэг.

Ороной промышленна түбүүдтэ ажаһуудаг һурагшад болон һургуулида ороодүй хүүгэд баһал тэндэ амардаг. Иимэ һургуулинуудта үхибүүдые байлгаха талаар гаргашын ехэхэн хубиинь гүрэн түрэ өөр дээрээ даажа абадаг. 1985 ондо гансал Чешскэ социалис республикада энэ зорилгоор 574 миллион крон һомологдоһон байгаа.

ХАНОЙ. СРВ-дэ КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн интернациональна социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоно. Хоабинь ба Чиан гидроузелнуудай, Фалай гэжэ дулаанай электростанциин барилгашад, Ханойн машина бүтээгшэд, Вунгтаугай нефть олзоборилогшод хэдэн миллион донгын алмалта хэжэ, съездын урдахи уялгануудаа үлүүлэн дүүргээ юм. Партийна хуралдаанай хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ интернациональна коллективүүдтэ совет-вьетнам хани барисаанай митингүүд болоһон, Советүүдэй орон тухай хөөрэһэн выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн, фильмүүд харуулагдаһан байна.

(ТАСС).



ГДР. СЕПГ-гэй болохоёо байгаа XI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Венусберг хотын «Баумвопле» комбинадай түрүү бригаданууд эрхим амжалта түйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ээрэлгын утаһа үйлэдбэрилдэг машинанууд дээрэ хүдэлдэг. Кая Мацанека ажалдаа.

АДН—ТАСС-ай фото.

ДИПЛОМУУД БАРЮУЛАГДАБА

Хяагтын медицинскэ училищи дүүргэһэн 120 хүндэ фельдшер болон акушерэй дипломууд барюулагдаба. Баяр ёһололой үдэшэ дээрэ түбэй районно больницын ахамад врач В. А. Альков, врач Д. Л. Дамбаева, горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Н. Новосад, партиин райкомой секретарь В. Ю. Аширова гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Һуралсалдаа бэрхэ, ниитын ажалда эдэбхитэй бүлэг басагадта ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэгүүдые ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Л. К. Хлебникова барюулаа.

Е. СУРМАЧ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ороной агропромышленна комплекс» — «Правда» газетын мартын 14-нэй номерһоо абтаһан түрүү бэшэг. «Ажалайнгаа шэнээнээр хүндэдэ хүртэхэ» — П. Лазаревай корреспонденци. «Шанга шалгалта» — Л. Кальминагай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Агропромой шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд». «Хубилалтын хаһа» — А. Пакеевэй статья. «Эршэ хүсэнэй ба зохёохы оролдолгын ашаар» — С. Филипповэй хөөрөөн.

Гурбадахи хуудаһанда. «Уран зохёолшын партийна үгэ». «Үнэн зүб хараа бодолой хэшээл» — Михаил Алексеевэй статья. «Хилын саанаһаа» — ТАСС-ай ба АПН-эй материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Номгон Доной» автор ниислэл хотодо» — Л. Кислинскаягай корреспонденци. «Спортын һонинной дээжэ» — суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Мультфильм. 10.05 — «Цыган», 2-дохи сери. 12.25 — Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 13.25 — Шэнэ һонин. (13.30 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.45 — «Металлург» гэжэ дуу, хатарай арадай ансамблиин концерт. 17.10 — Баримтата фильм. 17.45 — Фортепианна дуэт наадаха. 18.00 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.30 — «Хүхюүн нотонууд». 18.45 — «КАМАЗ-ай» слесарьнүүдэй бригадир, КПСС-эй XXVII съездын делегат Д. С. Баштанюктай һурагшад уулзаха.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Партиин түсэбүүд — манай хэрэгүүд».

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.20 — «Арена ба хүнүүд» — киноочерк.

Москва. 20.30 — «Пионери». 20.35 — «Цыган». 3-дахи сери. 22.00 — «Время». 22.30 — Фигурна һолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10,05, 13.55 — Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 9-дэхи класс. 12.05 — Түрэлхидтэ тележурнал. 13.10 — Ф. Шопенэй зохёол бүтээлнүүд. 14.25 — «Бег» — 1-дэхи сери. 16.05 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.25 — «Студентнэрэй сүлөө сагаа яажа эмхидхэдэг тухай».

Москва. 19.15 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — И. Гайдн. 92-дохи комерой соль мажор симфони.

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Манай айлшад».

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.20 — Баримтата фильм. 21.30 — Чебоксары хотодо гэр байрын барилга тухай. 22.00 — «Время». 22.30 — «Почтовый роман». 2-дохи сери.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

МОСКВАГАЙ ҺАЙН ҺАЙХАН ХҮСЭЛЭН

Аргентинын, Индиин, Мексикын, Танзаниин, Швециин ба Грециин хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын бэшэгтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой үгэһэн харюу хадаа СССР-эй зүгһөө гаргагдаһан һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлэй, ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха гэһэн ехэ зорилгын шэнэ гэршэ жэшээ болоно. Ядерна туршалгануудай болюулагдажа, ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгаһаа хүн түрэлтэнние сүлөөлхэ замда шухала алхам хэлгэ саашадаа США-гай захиргааһаа бүрин хүсэдөөр дулдыдаха байна гэжэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд, политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад тэмдэглэнэ.

ООН. Зургаан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын бэшэгтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үгэһэн харюу тон шухала удха шанартай байна гэжэ Мексикэһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ **Марио Мойа Паленсиа** мэдүүлбэ. «Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй удаадахи уулзалга болоторхи үедэ ямаршье ядерна туршалгануудые хэхэгүй тухай Аргентинын, Индиин, Мексикын, Танзаниин, Швециин ба Грециин уряада Советскэ Союзай һайнаар хандалга иимэ уулзалга үнгэргэхын тула таатай эрхэ байдал байгуулгада ехэ хубита болохо байна, — гэжэ тэрэ мэдүүлээ. — Совет харюу соо буу зэбсэгүүдые хураха, амгалан тайбан байдал хангаха талаар аша үрэ ехэтэй хэлсээнүүдые баталхын тула шухала хүсэл эрмэлзэл элирхэйлэн харуулагдаба».

США. Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга болоторхи үе соо ядерна туршалгануудые хэхэгүй гэһэн уряатайгаар хандаһан Аргентинын, Индиин, Мексикын, Танзаниин, Швециин ба Грециин хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын дурадхалда президент Р. Рейган арсаһан харюу үгэбэ гэжэ **«Балтимор сан»** газетэ интервью соогоо тэмдэглэнэ. Шэнэ түхэлэй ядерна буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээхэ, һэльбэн шэнэлхэ талаар Холбоото Штадууд Советскэ Союзһаа гээгдэжэ ябана гэжэ Рейганай баталһаниинь буруу гэжэ тэмдэглэхээр. Шалгалтануудые хэхэнь «хүшэ» бэрхэшээлтэй» гэжэ Рейган урда тээнь нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн юм.

США. «Советскэ Союзһаа гээгдэнэ» гэһэн президентын баталамжанууд буруу байна гэжэ американ олохон элитэ мэдээжэ мэргэжэлтэн тоолоно.

ВЕЛИКОБРИТАНИ. «Ядерна буу зэбсэг туршалгые хориһон уласхоорондын договор дары түргөөр баталхые совет хүтэлбэрилэгшэ дурадхаба гэжэ **Ай-ти-ви** гэдэг телекомпани мэдээсэнэ. Ядерна буу зэбсэг туршалгые хориһон болзорой мартын 31-дэ дүүрэхэдэньшье, саашадаа США-гай ядерна түрүүшын тэһэлэлгэ хэтэр Советскэ Союз ядерна тэһэлэлгэ хэхэгүй тухай уялга абаба гэжэ тэрэ мүн лэ мэдүүлээ».

ЯПОН. XXVII съезд дээрэ хэһэн Политическэ элидхэл соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ядерна туршалгануудые болюулалга хадаа тон шухала асуудал болоно гэжэ тэмдэглээ һэн. Энээнһээ ядерна буу зэбсэгүүдые хураха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта түйлагдаха аргатай байна гэжэ **«Асахи»** газетэ бэшэнэ. Ядерна буу зэбсэг туршалгые хориһон договор баталхые тэрэ уряална.

ИНДИ. Зургаан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын бэшэгтэ американ президентын арсаһан ушар Вашингтоной зонхилогшодой дэлхэйн олониитын һанал бодолые тоонгүй, имагтал өөһэдынгөө аша туһа харадаг байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ **«Индиан экспресс»** газетэ бэшэнэ. Иимэ хараа бодолынь Советскэ Союзай бүтэмжэтэй һайн ябуулгада зүрюу харша байна.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Зургаан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын бэшэгтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үгэһэн харюу бүхы дэлхэй дээрэхи оршон байдалда онсо шухала удха шанартай байна гэжэ **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. Совет хүтэлбэрилэгшэ хүн түрэлтэнэй хуби заяанда шухала удха шанартай асуудалнуудые табиба. Ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые болюулалга — үндэһэн шухала асуудал мүн.

КПИ-гэй XIII СЪЕЗД

ПАТНА (Бихар штат). Индиин Коммунис партиин XIII съезд мартын 17-до эндэ хүдэлмэриеэ дүүргэбэ. Түгэсхэлэй заседани дээрэ делегадууд партиин дээдэ хүтэлбэрилхы зургаанай — КПИ-гэй Национальна Советэй 125 гэшүүдые, Национальна Советэй гэшүүндэ 13 кандидадые, Централна шалгалтын комиссиин 11 гэшүүдые нэгэн дуугаар һунгаба.

КПИ-гэй Национальна Советэй Генеральна секретарь Ч. Раджешвар Рао съезд дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Манай съезд бата нэгэдэлэй, нягта жагсаалай оршон байдалда үнгэрбэ гэжэ тэрэ хэлээ. Манай парти уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь болоно гэжэ аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай олон тоото делегацинуудай хабаадажа байһан ушар үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ. Мүнөөнэй орёо түгшүүрилтэй уласхоорондын оршон байдалда ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, амгалан тайбан байдал хангахын түлөө тэмсэлдэ олониитые элсүүлэн хабаадуулха талаар манай партиин ехэ харюусалгатай байһые бидэ ойлгонобди. Политическэ, шажан мүргэлэй ба бусад илгаануудһаа дулдыдангүй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала. Индиин Коммунис парти марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын түгые урдынхидал мэтэ үндэр дээрэ үргэжэ ябаха, ажалша арадай аша туһые шууд сэхээр хамгаалха, эб найрамдалай ба социально-экономическа дэбжэлтын замда ороноо хүгжөөхын түлөө тэмсэхэ юм гэжэ Ч. Раджешвар Рао үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ.

Аха дүү коммунис, хүдэлмэришэнэй, революционно-демократическа партиин ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй 36 делегаци, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат П. Н. Демичев түрүүтэй КПСС-эй делегаци съездын хүдэлмэридэ хабаадаба.

Редакторай орлогшо Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор — 2-50-95, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-02344. Заказ № 67. Индекс 04609.